PUBLICACIÓ PER A LA GENT
CULTURALMENT ACTIVA

Via fora!!

13

HIVERN 1987

PROMOTORA DE CULTURA POPULAR

3 ...VIRESQUE ACQUÎRIT EUNDO
5 KIU DEZIRAS PARLAMENTAN SENDEPENDISMON? Albert Abril
6 LA SOLIDARECO DE LA BLINDULO KAJ LA PARALIZULO. Raoelina Andriambololona
10 LA MONDOJ DE DIVERSAJ POPOLOJ (1). Keith Buchanan
13 KOMUNA DINAMISMIGA PROJEKTO
15 LA MIO SEN LABORO. Ronald Puppo
18 FONDAĴO GUASCH. Joaquim Birulés
20 CENTRO DE POPOLA KULTURO
23 INTERPAROLO KUN CESC ALEXANDRI
26 LA NEELTENEBLA SENSUBSTANCECO DE LA ESTO. Milan Kundera
27 LA MALINTEGRIĜO DE HISPANUJO. Josep Maria Batista i Roca

VIA FORA! Nº 13. Hivern del 1987. Publicació per a la gent culturalment activa. Podeu reproduir-ne qualsevol part, però us agraïríem que en féssiu constar la procedència. En aquest número han col·laborat, en les traduccions: Lluís Garcia, Ronald Puppo i el Centre d'Esperanto de Sabadell. Edita: ENLLAÇ, Promotora de Cultura Popular. Apartat de Correus 85, 08291 Ripollet (el Vallès Occidental). Telèfons: 691 27 72 i 692 51 83. Imprès als Països Catalans per Gràfiques Salvador (Barcelona). A.L.B.: 13.925/1984.

3 ...VIRESQUE ACQUÎRIT EUNDO
5 WHO'S FOR PUTTING SELF-DETERMINATION IN «PARLAMENT»? Albert Abril
6 SOLIDARITY BETWEEN BLINDMAN AND PARALYTIC. Raoelina Andriambololona
10 THE WORLDS OF DIFFERENT PEOPLES (1). Keith Buchanan
13 A PROJECTE OF CULTURAL ACTION (FOR MEDITERRANEAN RURAL ZONES)
15 THE UNEMPLOYED SELF. Ronald Puppo
18 THE GUASCH FOUNDATION. Joaquim Birulés
20 CENTER FOR POPULAR CULTURE
23 A CONVERSATION WITH CESC ALEXANDRI (CONSCIENTIOUS OBJECTOR)
26 THE UNBEARABLE LIGHTRESS OF BEING. Milan Kundera
27 THE UNMAKING OF SPAIN. Josep Maria Batista i Roca

...VIRESQUE ACQUÍRIT EUNDO

Ja des del primer cop d'ull a l'exterior d'aquest tretzè número hauràs trobat canvis. I els que trobaràs. Deixa'ns, doncs, per primer cop, mirar-nos el melic en aquest editorial i t'explicarem (o justificarem) les novetats d'aquest segon volum que ara iniciem. En efecte, amb l'anterior VIA FORA! donàvem per acabat el primer volum i ara és el moment de dur a la pràctica idees que fa temps ens ballaven pel cap. Estem força contents (hem de dir-ho) del contingut de la revista i això fa que, en aquest aspecte, a penes modifiquem res: les fitxes i el poema.

Quant a les fitxes, veiem que llur utilitat és limitada, tenint en compte la periodicitat trimestral dels lliuraments. Eliminem-les, doncs. Tanmateix, encetem una nova secció en la qual oferim recursos tècnics sobre demanda. Serà la continuació del fitxer, però amb blocs temàtics sencers i amb material inèdit fet expressament per a VIA FORA! Respecte al poema...

La satisfacció del contingut (sense fer volar coloms) podem fer-la extensiva a l'aspecte formal de la revista: ens agrada la seva austeritat, la fins i tot provocadora falta de «modernitat». És densa i la seva lectura requereix un cert esforç. Perfecte! VIA FORA! no és *magazine* ni es ven per les seves coloraines. A l'editorial del número cinc parlàvem de la premsa militant des del punt de vista lingüístic. Extrapola i treu les teves conclusions. És així com els canvis de disseny (escassos) tendeixen a una major elegància i coherència estètica. També a la claredat d'informació: esperem haver encertat d'una vegada amb el sumari.

D'altra banda, degut a què cada cop VIA FORA! s'exporta més, hem cregut convenient traduir el sumari. En quina o quines llengües? no us reproduirem ara les llargues discussions al respecte. Hem optat per una solució eclèctica, barreja de testimoni i pragmatisme, que no ens acaba de convèncer, però sabem que és la dansa de l'aigua la que poleix els palets de riera.

El cas és que VIA FORA! a poc a poc segueix el doble procés de consolidació i d'expansió (potser no està bé que ho diguem, això) i cada cop més es va configurant com a eina de dinamització cultural. Per coadjuntar-hi, volem que aquest editorial acabi sent una crida a l'ús i difusió de la revista, per a les quals coses comptem també amb tu.

JORNADES SOBRE RESIDUS INDUSTRIALS PERILLOSOS I CONTAMINACIÓ

Aquestes Jornades tindran lloc en dues tandes, a Molins de Rei els dies 13, 14 i 15 de febrer i a l'Arboç del Penedès els dies 20, 21 i 22 de febrer. El programa aplega exposicions, actes lúdics i reivindicatius i —el plat fort de les sessions— conferències i taules rodones amb la participació d'especialistes en la matèria i moviments alternatius d'arreu d'Europa.

L'objectiu dels organitzadors és doble: Divulgar des d'una perspectiva no estrictament científica, accessible a tothom, els gravíssims efectes i les possibles alternatives operatives a curt termini dels abocaments de residus industrials tolerats per l'Administració. D'altra banda, l'impuls d'un col·lectiu que, partint d'aquestes primeres Jornades, faci el seguiment permanent de l'estat i l'evolució del nostre medi ambient i les mesures que calgui aplicar.

CENTRE D'INVESTIGACIÓ HISTÒRICA DE LA DONA

El CIHD reprèn les seves activitats de seminaris i conferències. A partir del mes de març comptaran amb la presència de les prestigioses historiadores franceses Michele Perrot i Arlette Farge. Aquestes especialistes faran les següents conferències:

— «La història de la vida privada a la França dels segles XVIII i XIX».

— «Cultura i poder de les dones: el cas francès a les etapes moderna i contemporània».

Si voleu més informació podeu telefonar al 200 45 67 i escriure o passar pel carrer Brusi, 61 de Barcelona (08006).

TROBADA NEORURAL DE LA CIUTAT AL CAMP

El dies 27, 28 i 29 de març, se celebrarà una trobada d'anàlisi sobre el «retorn al camp», els motius i les conseqüències. Amb l'objecte d'iniciar els treballs de preparació de la Trobada, s'ha elaborat un perfil del programa: situació i dificultat de tots aquells que volen intentar la vida rural, comunicació d'experiències concretes de reassentament rural, procés de despoblament i situació actual de les zones deshabitades de Catalunya, etc.

Si voleu més informació, adreceu-vos a Col·lectiu Metrogaia, carrer Riego 43, 08014 Barcelona, telèfon (93) 421 19 50.

GELIDA: EDICIÓ D'UN RETAULE DEL CASTELL

Amb motiu de la diada de Santa Llúcia ha estat presentant i publicat el retallable de l'església de Sant Pere del Castell de Gelida, original del martorellenc Alfred Mauri i Martí, editat per l'Associació d'Amics del Castell amb el suport de l'Ajuntament de Gelida i l'empresa Ll. Guarro Casas. En aquest sentit, i a partir d'una presentació per part del Conseller de Cultura de la vila, on es fa una crida perquè «tant de bo ens ajudi a ésser més conscients del nostre patrimoni, des del poble a les institucions...», es publiquen a la primera de les cinc planes que el formen, una història cronològica de l'edifici, la bibliografia i, finalment, les instruccions de muntatge.

Es pot trobar a les llibreries gelidenques, havent estat també distribuït a les escoles de la població, pel seu aspecte didàctic i formatiu tant per petits com per grans, dins d'aquest corrent que darrerament s'observa en la recuperació del retallable català.

Enric Carafí Morera

HA ARRIBAT LA PRIMAVERA!

En ple hivern l'editorial *Esplai Plenilluni*, acaba d'editar el llibre cançoner: *Recull de Folklore, Temps de Floretes, Temps d'Amoretes, La Primavera*. Aquest llibre forma part d'un cicle de reculls sobre el folklore que abarca el curs de l'any dividit en quatre títols: l'hivern, l'estiu, la tardor i la primavera. Són un compendi de dites, cançons i danses, perparat perquè els educadors en pugui treure material de treball d'una forma pràctica i àgil, especialment d'aquell que ha estat poc popularitzat i que, per tant, resta menys a l'abast. En són autors, J. Auladell, N. Rivas, E. Sala, M. Isbert i M. Linares; les il·lustracions són de Jordi Pi.

QUI VOL UN INDEPENDENTISME PARLAMENTARI?

Albert Abril

Sobre la base de l'evident creixement de l'independentisme a determinats sectors de la nostra societat —especialment la joventut— els partits polítics parlamentaris que més credibilitat creuen que podrien obtenir en aquest camp, semblen començar a reaccionar per tal d'estendre-hi el seu mercat de vots, però possiblement també per evitar que altres formacions puguin prosperar a partir d'aquestes bases socials.

En principi no és pas dolent que el discurs polític quotidià, tradicionalment anodi d'ençà de la transició en relació a la independència nacional, permeabilitzi la ideologia i els plantejaments estratègics dels partits polítics tradicionals. Tot i això cal reflexionar sobre el fet que, llevat de situacions molt puntuals, l'independentisme s'ha fet i ha crescut fins ara al marge de la política *professional*.

El llenguatge teòricament radical (esquerranisme, republicanisme, ecologisme, autodeterminació) del flamant secretari general d'ERC, sintetitza prou bé els esforços d'aquesta formació per distanciar-se de l'oferta electoral del partit que fins ara ha fabricat la síntesi amb més repercussió (a l'estil transicionista, és a dir moderada) del catalanisme polític dels vuitantes. CiU, o més exactament CDC, té —parlant en termes d'impacte a les masses— la patent de cors d'aquest catalanisme. I la tindrà encara per molt temps.

Però la influència i l'abast d'un partit, en qualsevol país i en qualsevol etapa històrica, no pot créixer mai indefinidament sense plantejar-se un moment o altre el salt de *família política* o *família nacional*, és a dir, la temptació d'esdevenir un moviment popular, el *paller*.

El que sovint els passa després a aquests partits de masses, potser ja no resulta tan brillant: alguns es residualitzen gradualment com li va passar a l'hegemònia ERC dels anys trentes en aquesta nova etapa; d'altres es dilueixen en un canvi objectiu de les condicions històriques, com la DC italiana hegemònica per dècades d'ençà de la II Guerra Mundial; d'altres, en fi, es transformen tant que degeneren com l'encara hegemònic PRI mexicà. Crec que es donen pocs casos de partit-moviment que s'adaptin bé als canvis implacables de la història, però encara falta molt de temps perquè aquest arribi a ser el cas de CDC, si mai ha d'arribar.

CDC, que està en immillorables condicions per esdevenir el partit-moviment, ha obert fa pocs mesos una mena de cacera de militància nacionalista radical, que ja ha aconseguit algun fitxatge (i fins i tot algun reingrés) ben espectacular.

La pregunta és si és bo que el partit que detenta la imatge més reconeguda del catalanisme polític actual, incorpori o reforci una ala radical per integrar-la com a contrapès a la imatge moderada i espanyolista que li imposen l'àmplia cobertura social que cerca, d'una banda, i l'exercici del govern (per definició pactista, conciliador, negociador), per l'altra: És a dir, evitar l'augment dels indicis d'espanyolització i en tot cas no fer impossible que una de les lectures de CDC sigui radical.

Però el moviment nacionalista radical sol procedir d'una concepció esquerranista del país, que lliga malament amb la praxi liberal de CDC i amb la seva aliança amb la democràcia cristiana d'UDC. Potser aquest és el handicap principal per a fer quallar l'experiència d'una formació política prou àmplia, de base social tan àmplia que hi càpiguen des d'ex-franquistes episòdics que havien estat de la Lliga fins ex-marxistes del PSAN que la vida ha deixat en social-demòcrates d'arrel independentista (però ara amb matisos).

L'hegemonia de CDC no hauria d'arribar fins al límit d'anul·lar la presència d'una formació forta d'esquerra i nacionalista radical, en un marc parlamentari en el qual CDC ja representa —sortosament— el paper d'una dreta genuïna catalana, és a dir (a diferència de la que ens ve exportada d'Espanya) progressista. I moderada quant al projecte nacional. L'equació és senzilla: a la nostra dreta nacionalista genuïna caldria oposar-hi la nostra esquerra nacionalista genuïna. El problema és que ningú no ha estat capaç d'interpretar aquest paper, que entre altres requereix el d'assumir el nacionalisme radical.

Albert Abril és periodista i director de cine.

LA SOLIDARITAT DEL CEC I EL PARALÍTIC

Raoelina Andriambololona

El que segueix és el resum d'un llarg article aparegut en el número 55 de la publicació Ifda Dossier. *L'autor, responsable del Laboratori de Física Nuclear i de Física Aplicada de la Universitat de Madagascar, qüestiona seriosament les possibilitats d'una transferència de tecnologia dels països desenvolupats cap al Tercer Món que no impliqui dependència econòmica i cultural, i ho fa a partir de l'aplicació d'un model científic de la seva especialitat: els principis fonamentals de la termodinàmica, Com a alternativa, proposa allò que ell anomena* la solidaritat del cec i el paralític*: una metodologia de cooperació tecnològica entre els països del Tercer Món, fonamentada en una noció de desenvolupament que té més a veure amb una concepció integral i solidària de l'alliberament col·lectiu dels pobles a través del progrés social que no pas amb la dependència de les coses que el creixement econòmic desproporcionat genera.*

1. CIÈNCIA

La ciència sol definir-se com el conjunt de coneixements i de recerques tendent a la descoberta de les lleis que regeixen els fenòmens. Per tant, es tracta del saber considerat amb independència de les seves aplicacions. Tot i que, actualment, la formació del coneixement científic depèn de la societat en què es fan les descobertes, el contingut del saber, per ell mateix, no pertany a cap classe social ni a cap nació. No hi ha ciència americana, soviètica, xinesa, africana, etc.

La ciència és *neutra*. La tecnologia no ho és pas.

Hom pot copsar que la ciència, concebuda d'aquest mode, participa de dues característiques del desenvolupament:

— La ciència, en tant que coneixement, prova la capacitat de l'home de dominar les condicions de la seva existència.

— La ciència, en virtut de la seva objectivitat i les seves pròpies exigències, no només és educativa: també facilita l'intercanvi i la comprensió entre els homes.

No obstant això, a la llum de la història, ¿és possible oblidar que aquestes mateixes característiques són aquelles que han justificat —si més no, han estat tendenciosament evocades— per tal de justificar la *missió civilitzadora* que han adoptat les més desvergonyides formes de la dominació i l'explotació de grups ètnics, pobles o continents sencers?

El saber dóna poder sobre la natura. És comprensible que es pugui avaluar el poder d'un país partint del seu nombre d'investigadors científics i de Premis Nobel.

2. TECNOLOGIA, TÈCNICA

El mot tecnologia deriva de *logos*, que vol dir ciència, i de *techné* que té el sentit de fabricar, produir, construir. El nom *technos* designa l'estri, l'eina, fins i tot els instruments més radicals: les armes.

La tècnica és el poder de transformar una situació objectiva, a través d'una intervenció adequada damunt dels elements existents, a fi i efecte de resoldre un problema concret. És, doncs, la posta en marxa de les lleis de la natura per tal de resoldre un problema específic, per exemple el transport, la construcció de cases, el conreu dels camps, etc. Per tant hi pot haver tecnologies nacionals. En efecte, poden ésser *aparentment* molt difernts en llurs resultats, malgrat que les lleis subjacents fonamentals són les mateixes.

Observem ara la relació entre la ciència, la tecnologia i el subdesenvolupament. Partirem de la hipòtesi que el subdesenvolupament és, sobretot, d'origen intel·lectual. Si volem establir una estratègia de lluita contra el subdesenvolupament caldrà, en primer lloc, combatre aquesta subdesenvolupament intel·lectual, causa insidiosa i alhora determinant dels retard i les desigualtats.

Sovint es proposa com a solució del subdesenvolupament *«un nou ordre econòmic internacional»*. Tant de bo! Tanmateix, cal veure la vanitat de tal projecte, que no serà altra cosa que una innocent declaració de bones intencions, si no ha estat precedit i acompanyat d'un *nou ordre mundial de desenvolupament industrial i científic*.

No afegim l'adjectiu *tecnològic* de manera conscient, car la tecnologia és la conseqüència del desenvolupament intel·lectual i científic.

La tecnologia conjumina coneixements i mitjans de finançament els quals depenen, fonamentalment, d'orientacions i d'opcions polítiques, en funció de les quals la tecnologia pot ésser el mitjà d'explotació de l'home o bé l'instrument d'una real promoció humana.

El desenvolupament pot veure's afavorit, en bona mesura, per la ciència i la tecnologia. La ciència és la recerca de les lleis de la natura. La tecnologia és l'aplicació de les lleis de la ciència. El seu objectiu, lògicament, cal que sigui el desenvolupament de l'home i, en darrer extrem, l'*autonomia tecnològica*.

Ciència i tecnologia són condicions necessàries, però no suficients del desenvolupament.

3. ÉS POSSIBLE LA TRANSFERÈNCIA DE CIÈNCIA I TECNOLOGIA?

Podem definir la *transferència* com el trànsit d'un lloc a un altre. És un corrent de sentit únic, *unívoc* (per exemple, la transferència de calor, la transferència d'energia...). Si el corrent és de doble sentit no és una transferència, sinó un *intercanvi* (per exemple, en física, l'intercanvi de calor, d'energia...).

Seguidament procedirem per simulació amb el model termodinàmic en física. Proposem les següents correspondències i definicions: l'economia d'un país correspon a l'estat termodinàmic. Els paràmetres de l'economia (producció, importació, exportació, dependència científica, dependència tecnològica, educació, habitatge, alimentació, etc.) corresponen a les variables termodinàmiques.

Hi ha variables de dos tipus; les variables *intensives* no depenen de la quantitat de matèria present: la temperatura, la pressió... Les variables *extensives* són proporcionals a la quantitat present de matèria: la quantitat de calor, la massa, el volum, etc.

Les variables *positives* són aquelles en les quals la creixença es correspon amb un desenvolupament definit més alt. Les variables *negatives* són aquelles en les quals la creixença es correspon amb el desenvolupament negatiu, com és el cas de la dependència científica, la dependència tecnològica, etc.

Un estat en *equilibri* és aquell que presenta les diverses variables fixes i ben definides; un estat *mancat d'equilibri* és aquell que presenta les variables mal definides.

Quan l'estat d'un sistema canvia, diem que ha sofert una *transformació*. Aquesta transformació serà *reversible* si un canvi infinitesimal de les condicions externes pot provocar la reconversió del sentit del procés; en una transformació d'aquest ordre, l'estat del sistema està a cada moment infinitament proper a un estat d'equilibri. Aquesta transformació serà *irreversible* en el cas contrari. Una transformació reversible és un cas límit ideal que a la pràctica només es pot produir per aproximació. Les transformacions espontànies naturals són irreversibles.

La transferència d'un punt 1 a un punt 2 implica que el punt 1 tingui un potencial superior al potencial del punt 2. Per exemple, la transferència de calor (d'energia) d'un punt 1 a un punt 2 només és possible si la temperatura T1 (l'energia E1) del punt 1 és més gran que la temperatura T2 (l'energia E2) del punt 2. Si suposem que hi ha hagut *intercanvi* això vol dir que operem en un estat d'equilibri i, per tant, la transformació és reversible; és a dir, que la temperatura T1 (l'energia E1) és molt similar a la temperatura T2 (l'energia E2).

Com a conseqüència de les definicions de ciència, tecnologia i transferència, podem deuir que la ciència i la tecnologia són transferibles. No obstant això, les conseqüències de la transferència són, en cada cas, ben diferents.

Proposarem un exemple. Una llei científica fonamental descoberta en un país 1 pot ésser transferida a un país 2 amb l'única condició que hi hagi individus capaços d'assimilar-la, sense cap mena de deutes ni contrapartides —en aquest cas— amb el lloc d'origen.

Considerem el cas de la tecnologia. Un país que disposa de ferro en abundància explota la tecnologia del ferro per tal de resoldre els problemes concrets suscitats pel transport, la construcció, etc.

Allò que hom habitualment designa com *transferència de tecnologia* no és, de fer, altra cosa que un *comerç de sentit únic*. La qual cosa crea la *dependència tecnològica*, que és un aspecte del desenvolupament negatiu.

Es produeix dependència tecnològica si l'essencial de la tecnologia prové de l'estranger. Aquesta adquisició de la tecnologia forana pot provenir d'un o més països. El país que es recolza exclusivament en un proveïdor únic es troba en una situació de dependència molt més gran que aquell que pot adreçar-se a múltiples països. Semblantment, bona part dels països del Tercer Món es troben en

una situació de *doble dependència* en el sentit de dependre no només de l'adquisició dels elements de coneixement tècnic sinó que, fins i tot, han d'importar els especialistes capaços d'utilitzar tals coneixements.
Segons un estudi de l'ONUDI, la dependència tecnològica obstaculitza formidablement qualsevol esforç d'un país per tal d'enfortir les seves possibilitats en els dominis de la recerca científica i el desenvolupament tecnològic. Aquest fet es manifesta de dues maneres diferents: d'una banda la dependència tecnològica esdevé un *fre a l'aprenentatge per la pràctica* que és la clau de volta del desenvolupament de les capacitats científiques; d'altra banda, tendeix a *devaluar* les activitats de les institucions científiques i tècniques locals, que esdevenen un pàlid reflex mimètic d'aquelles existents als països industrialitzats.
La dependència tecnològica, en definitiva, genera una mena de *cercle viciós* per al Tercer Món que, en realitat, són dos cercles viciosos connectats, perquè provoca una hemorràgia de divises ja, de fet, precàriament existents i un endeutament progressiu que agreuja més i més la situació.
Ja hem dit que la tecnologia no és neutra; la transferència tecnològica, en l'accepció més habitual del terme, és un comerç d'una sola direcció. Ràpidament es transforma en *dependència tecnològica*, la qual cosa provoca a molt curt termini la dominació econòmica i/o política del país donant envers el país receptor. Remarquem que aquest no és el cas de la transferència de la ciència. Per sortir d'aquests cercles infernals un país ha de crear la seva pròpia tecnologia (la tecnologia endògena) utilitzant el coneixement científic de base i la creativitat del seu poble. Aquest procés passa, en primer lloc, per la formació de les persones no només com a simples agents d'execució, com a usuaris, sinó com a inventors capaços de dominar les dades sòcio-econòmiques reals.
Aquesta autonomia ha estat sovint reclamada pels països del Tercer Món. En el Pla d'Acció de Lagos per al desenvolupament econòmic d'Àfrica 1980-2000 (Nigèria, abril de 1980), l'autonomia nacional i col·lectiva ha estat utilitzada com a principi bàsic del desenvolupament.
En el capítol «Ciència i Tecnologia» del pla de Lagos es proposen diversos programes: tecnologia endògena, creació de centres nacionals de ciència i tecnologia al servei del desenvolupament, revalorització dels recursos humans, desenvolupament d'infrastructures per una base científica i tecnològica, mobilització de fons per la ciència i la tecnologia, etc.
L'Índia és un dels pocs països del Tercer Món que ha utilitzat l'autonomia com a base del desenvolupament. Des del punt de vista científic i tecnològic és, en efecte, un país capdavanter.
En aquest concepte d'autonomia l'ajut exterior no consisteix en una pura i simple importació de tecnologia forana, sinó només d'aquella susceptible d'ésser adaptada a les característiques del país per tal de potenciar un desenvolupament sostingut efectiu. Només aleshores aquest ajut serà més eficaç, més productiu i més alliberador.
És possible la transferència de tecnologia entre dos països amb el mateix potencial tecnològic? Ambdós països comparteixen llurs tecnologies, vivint una mena de simbiosi tecnològica. Aleshores, hem de parlar d'intercanvi tecnològic, i no de transferència.
En síntesi, podríem concloure que:
— La ciència és transferible de Nord a Sud, de Nord a Nord i de Sud a Sud, sense crear dependència intolerables.
— L'intercanvi tecnològic Nord-Nord i Sud-Sud pot establir-se amb el recíproc aprofitament dels protagonistes.
— La transferència tecnològica Nord-Sud crea el cercle viciós de la dependència tecnològica, i constitueix un fre al desenvolupament del país *ajudat* del Sud, transformant aquest país en *país en vies de perpetu subdesenvolupament*.
Hem constatat la tendència general. Hi pot haver, ben entès, excepcions a la regla. És ben sabut en ciència el fet que, després de la descoberta d'una llei general, és més interessant buscar la *violació* d'aquest principi. En física teòrica tenim la violació de la paritat, el trencament de la simetria. En matemàtiques la recerca de les singularitats d'una funció és tan important, o més, que l'estudi del seu comportament general.
Les principals excepcions, pel que fa al tema que ens ocupa, serien aquelles en què les relacions comercials són ja de per si subordinades, no només per l'interès dels operadors econòmics i polítics, sinó sobretot per un pla racional concertat de desenvolupament global que demani dels homes responsabilitats i alhora aportacions de promoció i benestar.

4. EXEMPLES DE COOPERACIÓ INTERNACIONAL SUD-SUD

A manera de conclusió ens centrarem en un punt concret de l'autonomia col·lectiva, la cooperació Sud-Sud.
Aquesta cooperació ha estat menystinguda tradicionalment durant molt temps per bona part dels països industrialitzats, però també per part de certs països del propi Tercer Món que l'equiparaven a la solidaritat dels pobres, a l'ajut entre impedits (*jamba mifampitantana* segons l'expressió de Mada-

gascar, dos cecs que s'ajuden acabaran el seu recorregut comú caiguts en el mateix forat).

El Tercer Món no està mancat de mitjans, posseeix matèries primeres i, fins i tot, el capital; no posseeix, però, tot això en quantitats complementàries. La cooperació internacional Sud-Sud permet la posta en comú dels mitjans de desenvolupament solidari.

En donarem tres exemples.

1. Per desenvolupar i sostenir les utilitzacions de tècniques nuclears a Madagascar dins un programa de desenvolupament, l'Agència Internacional d'Energia Atòmica (AEIA) de Viena, ens ha ajudat a muntar, quan encara no hi havia res d'això, el Laboratori de Física Nuclear i de Física Aplicada (LPNPA) de la Universitat de Madagascar. Aquesta ha mantingut una vintena d'investigadors formats *localment*. Tots han fet llurs memòries de tercer cicle en el nostre laboratori. Diverses tesis doctorals han estat preparades i defensades davant de tribunals internacionals que han considerat el seu nivell com a equivalent de les antigues tesis franceses de tercer cicle.

Diversos programes de tècniques nuclears han estat posats en marxa en la regió de l'Àfrica de l'Est. Per tal de recolzar-los, hem organitzat cursos avançats d'electrònica nuclear (1982), microprocessadors i utilització dels microordinadors en les experiències de física nuclear entre els laboratoris d'Antananarivo, Nairobi, Khartoum i Lusaka.

Creiem que l'experiència ha estat un èxit. Cal anar més lluny, i aquest és justament el problema!

2. El desembre del 1985 fou creada a Trieste, Itàlia, l'Acadèmia de Ciències d'Àfrica, la seu de la qual és a Nairobi. Un dels seus objectius és posar en contacte científics de totes les disciplines del continent a fi de crear un clima propens a la col·laboració i l'intercanvi d'experiències. L'AAS ha celebrat un primer col·loqui a Trieste sobre *La fam, la desertificació i el dèficit alimentari a Àfrica* el desembre del 1985, seguit d'un segon col·loqui sobre el mateix tema l'any 1986 a Nairobi. S'ha decidit crear a Khartoum un Centre Internacional sobre la desertificació, al servei de la major part dels països del Sahel que pateixen la desertificació.

3. L'any 1984 ha estat creada l'Acadèmia de Ciències del Tercer Món, sota la presidència del professor Abdus Salam, Premi Nobel de Física i Director del Centre Internacional de Física Teòrica.

Bona part dels Premis Nobel de totes les disciplines dels països del Tercer Món, així com científics del Nord que volen recolzar els esforços del Tercer Món, en formen part, per tal d'aconsellar i cercar el millor camí a emprendre utilitzant l'autonomia col·lectiva i el desenvolupament solidari com a principis bàsics.

Molts dels resultats obtinguts són força satisfactoris. Entre altres, l'encoratjament dels científics del Tercer Món per tal que romanguin en el seu propi país i la connexió amb científics d'alt nivell d'altres països.

La cooperació internacional Sud-Sud, que ha estat *sistemàticament* bandejada i menystinguda pels propis països del Tercer Món, comença a prendre carta de naturalesa. Hi ha països que tenen capital i no tenen quadres; d'altres pateixen la mancança inversa. Si posen junts els seus mitjans, la cooperació serà mútuament beneficiosa; serà *la solidaritat del cec i el paralític*, un aspecte del desenvolupament solidari que té com a conseqüència l'autonomia nacional i col·lectiva. El cec porta damunt seu el paralític, el qual el guia en llur camí comú.

ELS MONS DE POBLES DIFERENTS (1)

Keith Buchanan

Vet aquí la primera part d'un article publicat a The Fourth World Review, *escrit per Keith Buchanan de Nova Zelanda. Es tracta d'una anàlisi crítica —de bibliografia àmplia— de la imposició del model cultural occidental als pobles del Tercer Món. L'home, en relacionar-se amb la natura, valora alguns elements d'aquesta més que altres. Però anomenar «recursos» algunes matèries de la natura no és sinó una decisió cultural, de manera que els recursos, i fins i tot el* món mateix *—en tant que és objecte dels nostres designis— no són altra cosa que «construccions socials». Publicarem la segona i última part d'aquest article en el proper número de VIA FORA!*

De la fi de la Segona Guerra Mundial ençà, les societats del Nord blanc han experimentat un procés d'homogeneïtzació cada cop més gran. El millorament de les comunicacions terrestres i aèries, l'impacte de la televisió i de les tècniques de *marketing* de masses, competicions esportives i musicals divulgades per tota Europa i, sobretot, una forma de vida opulenta i dominada per dispositius mecànics, tot això va atenuant progressivament les diferències nacionals i regionals.[1] És clar que encara es poden trobar cultures i grups que fins ara han resistit a l'absorció dintre de la societat dominant com, per exemple, el País de Gal·les i la Bretanya rurals o alguns sectors de la classe obrera, però aquestes són societats òrfenes, de dimensions molt reduïdes i sotmeses a les pressions constants dels seus veïns més rics o més poderosos.

Així mateix, les classes altes i mitjanes del Tercer Món sofreixen una homogeneïtzació anàloga. Els processos indicats són semblants als d'Europa, si bé cal afegir-hi la influència de les gegantines empreses transnacionals, amb el resultat d'imposar pautes de vida i consum que s'assemblen força a les de les classes mitjanes del Nord blanc. Tot i així, fins ara la majoria dels pobles del Tercer Món han estat *relativament* poc afectats per aquests processos, de tal manera que existeixen unes distàncies enormes entre les masses i els seus dirigents pertanyents a les classes mitjanes o altes. Aquests últims s'aproximen més, pel que fa a forma de vida i ambicions, als seus grups complementaris del Nord blanc. I, atès que són aquests grups membres de les classes mitjanes o altes els que arriben a «ésser notícia» —els qui predominen en els reportatges periodístics i televisats sobre el Tercer Món— podem caure fàcilment en l'error de considerar tals grups com típics i, per això mateix, de sobreestimar el grau d'homogeneïtzació en aquests països del Sud. És més: podem subestimar la importància que mantenen cultures, valors i normes de vida tradicionals.[2]

En aquestes circumstàncies, perillem de postular una mena d'home abstracte semblant a l'«home econòmic» que postulen els economistes... Tampoc no podem donar per fer que altres pobles comparteixin forçosament les *nostres* definicions dels problemes i les *nostres* solucions; efectivament, en alguns casos, la mateixa existència d'un «problema» es pot negar rotundament, sovint amb un cert grau de justificació.

Tals situacions no són resultat d'un «endarreriment» ni d'alguna estranya desviació moral per part d'altres grups —de pobles que són el *no nosaltres*— sinó que són degudes purament al fet que les persones d'altres cultures, a causa dels diferents sistemes de valors en què es basen, veuen un món molt distint del que veiem nosaltres.

EL FET CULTURAL

Fa molts anys que el geògraf nord-americà Carl Sauer afirmà emfàticament que «els recursos naturals són valoracions culturals», és a dir, que és la cultura d'un grup la que determina quins elements d'un ambient constituiran els «recursos» i quins no deixaran d'ésser simplement «matèria neutra».

Per tant, un «recurs» no és una evidència sinó una construcció cultural, de tal manera que pobles distints veuran pautes de recursos molt diferents dins d'un mateix ambient. I, de fet, si estirem la tesi de Sauer un xic més, podem pretendre que el nostre món i el

món d'altres grups humans són igualment «construccions culturals»...
L'antropòleg Walter Goldschmidt ho ha expressat ben clarament: «L'antropologia ens ha ensenyat que el món es defineix diferentment en llocs diferents. No es tracta només del fet que els pobles tenen costums diferents, ni que creuen en déus diferents i esperen destins dissemblants després de la mort, sinó que *el món de pobles diferents revesteix per a cada un d'ells una forma distinta*. Els mateixos pressupòsits metafísfics es difereixen: l'espai no es conforma a la geometria euclidiana, el temps no consisteix en un flux continu i unidireccional, la causalitat no es conforma a la lògica aristotèlica, l'home no es diferencia del no home, com tampoc la vida de la mort, com és el cas en el nostre món.»[3]
I podem afegir que mentre la majoria de les altres cultures són «cultures d'una totalitat», la cultura occidental és una «cultura de fragmentació». Aquesta fragmentació dels problemes i processos en unitats discretes per tal d'estudiar-los i analitzar-los constitui un dels elements essencials del «mètode científic», però implica una pèrdua progressiva de la capacitat de conceptualitzar en totalitats. I moltes de les qüestions més importants del nostre temps exigeixen precisament aquesta capacitat...

SOBRE L'ENSENYAMENT I L'APRENENTATGE

Aquesta visió molt especialitzada i fragmentada que caracteritza bona part del pensament occidental des de la decadència del Renaixement, ha jugat un paper important en el procés científic dels últims quatre segles. Es tracta d'un progrés espectacular, però de vegades passem per alt el fet que, per tal com s'ha anat orientant cada cop més cap a la producció, és un progrés força desigual. Hem après molt sobre la matèria, però el nostre coneixement sobre l'home i el funcionament de les societats és molt més fragmentari; hom pot argüir que els pobles considerats pel Nord com a «menys desenvolupats» o àdhuc «endarrerits» palesen, dintre de l'ordre complex de les seves societats, una comprensió més gran envers l'home que no pas les cultures mecanitzades i més sofisticades de les presumptes nacions «desenvolupades». Tanmateix, de vegades tenim tendència a oblidar-ho i a suposar que els èxits científics del Nord proporcionen la comprensió necessària per receptar solucions per a la majoria dels problemes humans de la nostra època...
Tal com el món d'altres pobles, el món de les societats industrialitzades és una construcció cultural, la forma de la qual ha

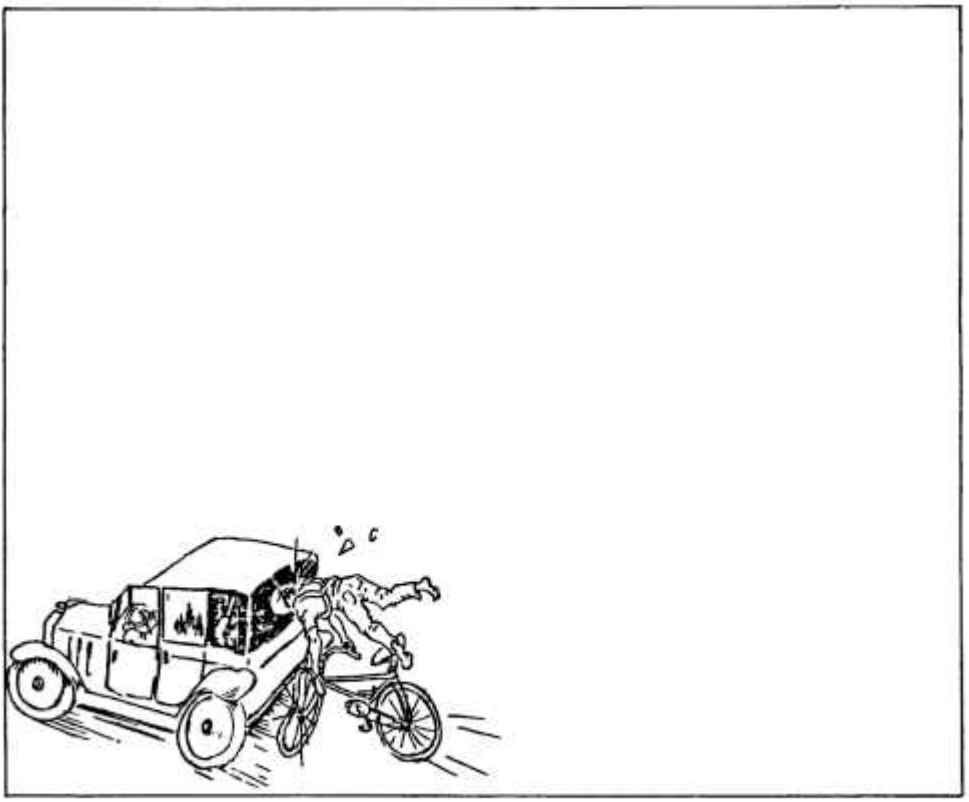

quedat imperfecta per culpa de la insuficiència d'aquesta visió parcial. A causa del fet que *nosaltres* hi estem acostumats i que no ens resulta fàcil d'imaginar cap altre món, no ens adonem d'aquesta imperfecció. I només a l'hora d'afrontar el problema de comprendre altres pobles, només a l'hora d'intentar «ajudar»-los —o d'ajudar-*nos*— exportant les tècniques i els valors que creiem que «funcionen bé» en la nostra societat, comencem a veure fins a quin punt ha arribat aquesta imperfecció i a adonar-nos que en moltes societats les veritats indiscutibles i els valors en aparença evidents del nostre món tenen poca rellevància o bé expliquen, pel cap alt, només una part dels fets.

Ja que és així, és important que deixem d'imposar la nostra concepció a altres cultures, que reconeguem la validesa i coherència dels mons que altres homes i dones han format. I potser, tal com ho suggereix Arthur Erickson, d'aquests mons podem aprendre «una concepció de la realitat més gran i més profunda que la que ens dóna el nostre»...

L'HOME I LA NATURA

L'extinció de moltes espècies, l'amenaça d'extinció de centenars més, la degradació progressiva de la vegetació que cobreix el món, tot això són símptomes de la crisi ecològica desencadenada per la política de desenvolupament de les nacions del nord. Lynn White Jr. argüeix que un element important d'aquesta crisi és la creença que té l'home occidental segons la qual «és la voluntat de Déu que l'home exploti la natura per als seus propis fins», que «cap ingredient de la creació material no tingui altra finalitat tret de la de servir als propòsits de l'home»...[3] I amb el desenvolupament d'una tecnologia cada vegada més sofisticada i l'exigència creixent de recursos de tota mena, l'efecte destructor de tal actitud s'ha incrementat enormement...

L'HOME I LA TERRA

Si parem esment tant en l'actitud de l'home envers la terra com en la seva relació amb aquesta, queda palès que existeixen diferències importants entre l'home occidental i molts pobles del món; també queda clar que l'actitud del mateix home occidental ha experimentat canvis considerables al llarg dels segles. Amb el declivi del sistema feudal, la terra esdevingué comercialitzada. Mentre les ciutats creixien i el comerç anava desenvolupant-se, la terra es convertia en un factor de producció important, és a dir, en un mitjà no purament de subsistència sinó també, cada cop més, en un dispositiu generador de beneficis. El dret d'ús, sobre el qual es basava l'economia mediaval, cedí el lloc al dret de propietat i la terra es convertí en quelcom que es podia comprar i vendre...

Aquesta actitud de l'Occident envers la terra difereix nitidament de la de molts grups no occidentals. En tals grups només es reconeixen els drets d'ús: la terra no és una possessió, sinó una herència per als vius que prové dels avantpassats i que s'ha de tenir en custòdia per als encara no nascuts. La idea de terra com a mercaderia, és a dir, com a quelcom que tingui un valor expressable en diners, va començar a desplaçar els vells conceptes *només després* d'efectuar-se els contactes amb l'Occident. I en moltes parts del món aquesta diferència d'actituds envers la terra provocà conflictes importants, ja que l'home blanc considerava que tot tracte relacionat amb la terra li concedia els drets de propietat absoluta, mentre que els grups nadius que cedien la terra consideraven que tal tracte només implicava els drets d'ús i que es podien suspendre a voluntat.

NOTES

1. Vegeu, per exemple, alguns dels assaigs de Pier Paolo en el seu *Escrits corsaires*, Paris, Flammarion (1976).
2. Claude Julien... *Le Monde Diplomatique*, maig del 1985, p. 14.
3. Pròleg en *The Teachings of Don Juan: A Yanqui Way of Knowledge*, Penguin, Harmondsworth (1970).
4. Lyn White Jr., *The historical roots of our ecological crisis*, «Science», vol. 155. núm. 3767, 10 de maig del 1967.

UN PROJECTE COMÚ DE DINAMITZACIÓ

A començaments de l'any passat, dues entitats franceses van posar en marxa un ambiciós projecte que pretén unificar accions per al desenvolupament cultural, econòmic, juvenil i turístic, a les àrees de la Mediterrània. Aquests dos grups (Fédérations des oeuvres laïques/Haute Garonne de la Ligue Française de l'enseignement et de l'education permanente, i Fédération régionale des Foyers ruraux/Midi Pyrénés), van enviar a Catalunya i a Toscana, durant el mes de setembre, delegats de les seves entitats per prendre contacte amb organismes homòlegs o semblants a cadascuna de les zones. Així van establir comunicació amb entitats i persones vinculades al món de la dinamització cultural i del desenvolupament juvenil en àrees rurals. Fruit d'aquests contactes es va constituir una comissió que es reuní per primera vegada a Tesà (Catalunya del Nord), el 6 de desembre de 1986.

Els objectius d'aquest projecte són:

1) **Crear una xarxa d'«organismes recurs»** entre associacions que en raó de la seva experiència de treball en zones rurals, poden jugar un paper:

- en la promoció d'iniciatives col·lectives.
- d'informadors-formadors en relació a les noves perspectives en els territoris mediterranis.
- en l'establiment d'una xarxa de solidaritat europea sobre la base d'un intercanvi en temes:

a) d'economia (promoció de països, turisme, agricultura, economia social,...)

b) de societat (inserció social i professional dels joves, integració de les poblacions marginalitzades, creació de serveis a les àrees rurals, lluita contra l'analfabetisme).

c) pedagògics (formació d'agents,...)

d) culturals.

2) **Formular propostes concretes** d'actuació, que seran adreçades a les institucions locals, estatals i comunitàries, en els camps següents:

- ocupació de joves i economia social.
- formació dels agents de desenvolupament i dels «portadors de projectes».
- acció cultural i dinamització a nivell local.
- turisme i desenvolupament de les regions (o comarques).

Per assolir aquests objectius, es proposa un **programa de trobades durant l'any 1987,** que també serviran per elaborar propostes d'actuació.

CALENDARI D'ACTIVITATS

Gener 1987: Trobada a Aniane (departament d'Herault) entre representants (10 de cada zona) de Toscana, Catalunya i França.
Gener-Octubre 1987: Viatges d'estudi a Toscana, Catalunya i França.
Juliol 1987: Preparació d'un col·loqui que sintetitzarà la feina duta a terme.
Desembre 1987: Celebració del col·loqui, amb elaboració de propostes d'actuació.

JORNADES DE TREBALL SOBRE LES INICIATIVES DE GRUPS I DESENVOLUPAMENT EN ELS TERRITORIS MEDITERRANIS (Un projecte comú de dinamització entre Llenguadoc-Rosselló, Midi-Pyrénées, Toscana i Catalunya).

La primera activitat programada, la trobada a Aniane, es va haver de suspendre (el fred europeu!) i sembla que ha quedat ajornada per al mes de març. La dinàmica d'aquest encontre està estructurada en quatre grups de treball:

1) Ocupació dels joves i economia social
2) Formació dels dinamitzadors i portadors de projectes
3) Acció cultural i dinàmica local
4) Turisme i desenvolupament comarcal

Actualment ens trobem enmig d'aquestes realitzacions. Entre els representants catalans dels diferents àmbits hem configurat un pla d'acció comuna. ENLLAÇ, que assistirà a aquesta primera trobada i participarà en el segon grup de treball, us mantindrà informats, a través del VIA FORA!, de la marxa d'aquest projecte.

Per acabar, reproduïm el text d'un fulletó que edita la Fédération Regionale de Foyers Ruraux et Association Rurales d'Animation et Développement. La coincidència en la forma de plantejar una realitat cultural ens pot servir per consolidar les nostres idees sobre el que fa al cas.

Charte

Dans l'espace rural Midi-Pyrénées,des femmes, des hommes, des groupes, prennent des initiatives qui s'inscrivent dans une démarche de revitalisation du milieu rural, dont ils sont les véritables acteurs.

Ces initiatives et ces alternatives tentent d'apporter des solutions aux problèmes du milieu rural en mutation. Ponctuelles ou durables, elles relèvent d'une volonté de développement local (économique, social, culturel) qui prend en compte les identités culturelles, (communales, de pays...).

La Fédération Midi Pyrénées des Foyers Ruraux, partie-prenante de cette démarche, veut s'efforcer, à travers une recherche approfondie des processus qui président à la naissance de ces initiatives, d'en comprendre le sens et la portée.

Le projet culturel vise à « mettre en mouvement » ces démarches, dans le cadre d'une réappropriation par les acteurs eux-mêmes des initiatives et alternatives conduites, dans une perspective d'échanges et de dynamique solidaire.

En l'espai rural Midi-Pyrénées, unes dones, uns homes, uns grups, prenen iniciatives en el marc d'un programa de dinamització del medi rural, del qual ells són els veritables protagonistes.
Aquestes iniciatives i alternatives, intenten aportar solucions als problemes de les àrees rurals en plena mutació. Puntuals o de més llarg abast, neixen d'una voluntat de desenvolupament local (econòmic, social, cultural), que té en compte les identitats culturals (comarcals, de país...).
La *Fédération Midi-Pyrénées des Foyers Ruraux*, part interessada en aquest programa, a través d'una recerca aprofundida dels processos que han fet néixer aquestes iniciatives, intenta comprendre'n el sentit i l'abast.
L'objectiu del projecte cultural és «posar en solfa» aquests programes en el marc d'una reapropiació de les alternatives i de les iniciatives per part dels qui en són els protagonistes, en una perspectiva d'intercanvi i una dinàmica solidària.

Fédération Régionale des Foyers Ruraux
et Associations Rurales
d'Animation et de Développement
Complexe agricole Auzeville-Tolosane BP 87
31326 Castanet-Tolosan Cedex - Tél. 61.75.65.53

EL JO EN ATUR

Ronald Puppo

Diuen que els artistes viuen per treballar. Però no tots tenim la gran sort de poder viure per treballar, és a dir, d'haver encertat, entre totes les feines remunerades possibles, una activitat productiva que, al mateix temps d'ésser la causa directa d'ingressos mensuals, sigui també la causa directa d'una alegria diària que ens empenyi irresistiblement del llit cap a aquella activitat que —si bé ens guardariem prou de dir-ho a ningú— continuaria agradant-nos encara que no ens paguessin per fer-la.

No. No crec que tots tinguem aquesta sort. Estem dividits interiorment. Hi ha una part del *jo* que actua en funció dels ingressos mensuals, però també hi ha una altra part del *jo* que s'escarrassa a actuar independentment de les forces del mercat: busca una actuació segons criteris propis. Ara bé, aquesta última part del jo, la que, per dir-ho d'alguna manera, no té perquè interessar l'amo, és el que el sociòleg nord-americà Alvin W. Gouldner ha anomenat el «jo en atur».[1]

Gouldner sosté que «un home ha de sotmetre's a una formació educativa i a una socialització que ben aviat valida i cultiva nomes unes parts seleccionades d'ell mateix: aquelles que hom suposa que tindran una utilitat posterior». Així mateix, «un cop admès... en el sector industrial, hi ha una forta tendència a avaluar i premiar-lo en funció de la seva utilitat en tant que comparada amb la d'altres homes».

Ara bé, ¿qui o què decideix qui o què és útil? Evidentment, es tracta de les exigències del marc tecnico-industrial que va evolucionant segons els imperatius econòmics i polítics que, tant a l'est com a l'oest, l'afaiçonen. I els mecanismes recompensadors d'aquest marc «decideixen» quins talents han de servir o no per a tot un tros de la humanitat.

Davant d'aquests panorama no gaire falaguer, es planteja la qüestió de l'*autoritat*. No empro aquí la paraula «autoritat» en el sentit habitual del terme, sinó que designo amb ella la qualitat característica de l'*autor*.

1. **Gouldner, Alvin W.**, *The Coming Crisis of Western Sociologu*, Basic Books, Inc., New York/London (1970). Hi ha traducció castellana de diverses obres de Gouldner —escriptor prolific— a Alianza Universidad.

Per exemple, si l'artista realment viu per treballar, és perquè ell sol determina el contingut de la seva activitat productiva segons criteris propis. El seu jo no està en atur. (Davant l'objecció —que alguns em faran— segons la qual l'artista estaria sotmès a la voluntat tirànica del comprador, només diria que, pel que sembla, les exigències del públic no han pogut esborrar la voluntat expressiva dels artistes més hàbils, els quals saben prou bé combinar una traça per plaure amb les seves pròpies exigències artístiques).

És clar que la meva intenció no és posar els artistes sobre el pedestal. Però sí que ens serveixen d'exemple d'una activitat productiva que respon a un cert imperatiu intern, a una *autoritat* fundada en el *jo*. I ara *¿fins a quin punt podem ésser els autors de la nostra activitat productiva?*.

Penso que l'única manera de trobar-hi una resposta satisfactòria consisteix a *ampliar el sentit dels mots «activitat productiva»*.

El sentit més restringit d'«activitat productiva» es refereix a aquella activitat generada directament pels «mitjans de producció», activitat remunerada que produeix els béns i serveis que, tal com assenyalen els manuals d'econòmiques, formen part del PNB, el producte nacional brut.

En un sentit un xic més ample, «activitat productiva» també inclou activitats que, si bé no són remunerades directament i, per tant, no consten al PNB, són tanmateix indispensables per al bon funcionament de la immensa maquinària que regeix la producció i distribució dels béns i serveis en un país. Tal volta ens donaria el millor exemple d'aquest tipus d'activitat el cònjuge que realitza les tasques de casa mentre la seva parella es dedica al treball remunerat. L'activitat de la primera no es cotitza a la borsa. Això no obstant, no deixa de prestar-hi suport a través del cònjuge remunerat, que ara té les mans lliures per esmerçar-hi més esforços.

Finalment, en un sentit encara més ample, l'expressió «activitat productiva» s'allibera totalment de qualsevol connotació mercantil. Una activitat arriba a ésser *productiva* precisament perquè *produeix* una cosa. És evident que la persona que, després de treballar vuit hores en una fàbrica o un despatx, practica un esport durant una hora *produirà* un millorament del seu estat de salut. Així, jugar a bàsquet un parell de cops a la setmana *produeix* salut; és a dir, el *producte* dels esforços esmerçats en aquesta activitat serà un cert benestar físic i psíquic.

Ara bé, el *jo remunerat*, aquest jo útil —tant per a l'amo com per al nostre compte bancari— deriva la seva «justificació» de fora estant. Es tracta del jo que està al servei del «preu d'equilibri», de l'«Estat benefactor», de la «iniciativa provada»; es tracta,

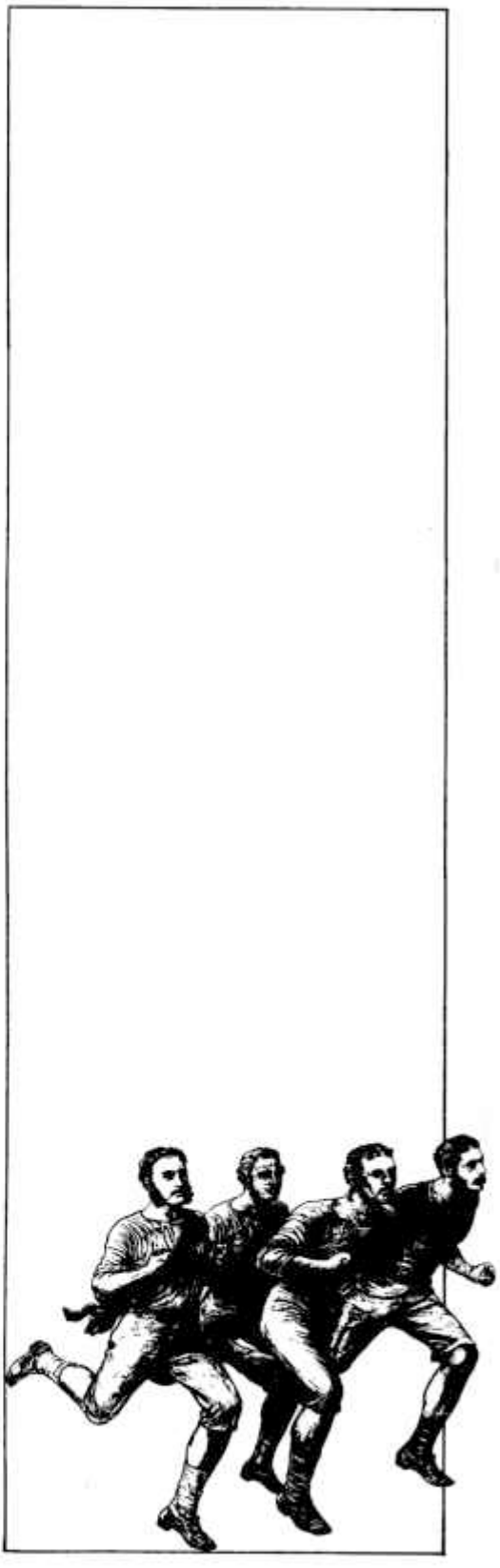

en llaç full informatiu

CENTRE PERMANENT DE CULTURA POPULAR

Com us dèiem en el Full Informatiu del VIA FORA! núm 11, el CPCP és obert a tot temps, oferint-se com a CENTRE D'ACOLLIMENT, CENTRE DE DOCUMENTACIÓ I CENTRE DE TREBALL.

A més de les activitats normals de tot l'any —els caps de setmana— ens hem proposat l'obertura del Centre posant-lo al servei de la comarca del Penedès. No es tracta de posar en marxa un centre cultural, ni un centre cívic, ni un casal de joves. Es tracta de posar un espai físic, amb un clima adequat, al servei de les poblacions veïnes.

Pensem que el Centre com a tal, no hauria d'orgnitzar capa ctivitat específica, cap curset, cap conferència, classe, etc. La seva funció seria la de mantenir la seva presència activa a la comarca i posar les seves instal·lacions (sales, biblioteca, taller, etc.) a disposició de la mateixa. El Centre voldria irradiar la seva pròpia vida; mai, però, pontificar en res. Només pretendre acollir les inquietuds de les persones de la comarca i facilitar l'encontre i l'intercanvi d'experiències entre la gent culturalment activa de les associacions, els grups naturals, del nou associacionisme, etc., per tal d'anar replantejant i enfortint l'entramat humà de la comarca. El Centre vol ser un lloc de reflexió, de treball i d'intercanvi. Hi pot venir tothom, a qualsevol hora, mentre es respecti el clima de treball i l'ambient assossegat i tranquil que vol tenir.

Tota aquesta teorització ja es va concretant de manera interessant:

Trobada de Formació Teatral. El grup CAEP-3 de Vilafranca ha estat al centre dos caps de setmana fent un assaig i aprofundint tècniques teatrals.

El Pessebre vivent de les Gunyoles va venir a demanar un cop de mà. No cal dir que es va posar el taller a la seva disposició.

Les escoles de la Granada, 120 nens, van venir a celebrar la castanyada al centre i els seus contorns.

Nois i noies de Santa Fe han vingut diverses vegades a fer servir la biblioteca.

Aquestes experiències han anat concretant i donant sentit als nostres propòsits de cara a la comarca.

TROBADES D'AUTOFORMACIÓ I D'INTERCANVI D'EXPERIÈNCIES DE DINAMITZACIÓ CULTURAL

Crònica:

Trobada de grallers. 15 i 16 de novembre de 1986.

Trobada de Carnestoltes. 17,-18 i 24-25 de gener de 1987.

Per indicació de l'Associació de la Roda d'Espectacles Infantils als barris de Catalunya, es va organitzar una trobada a l'entorn del senyor de la gresca, en Carnestoltes. La convocatòria va tenir tant d'èxit que ens obligà a desdoblar-la en dues jornades distintes. Així doncs, els dies indicats, ens reunirem en el Centre setanta persones, sobretot joves de diferents barris de Catalunya: Barcelona, Terrassa, Ripollet, Lleida, Tarragona, Ciutat Meridiana... Barris de nova creació, poblats majoritàriament amb persones procedents d'arreu de l'estat espanyol.

A l'entorn del tema del Carnaval vam discutir, divertir i reflexionar per tal d'aprofundir en la festa concreta, com element de dinamització i, per tant, de cohesió dels nostres barris. Com fem en cada una de les trobades, es va treballar en dues vessants: treball teòric i treball pràctic.

El treball pràctic es va concretar en tècniques de taller: construcció de màscares, maquillatge, expressió corporal, confecció de caps-grossos...

En el treball teòric es va reflexionar i discutir un tema que superés la concreció del Carnaval. El tema que es va proposar va ser el de «La Cultura Popular com a coneixement de l'home en tota la seva dimensió, per tal que ell mateix es posi al corrent de la realitat que l'envolta, i s'adoni del seu propi protagonisme».

La discussió del tema va despertar un gran interès i les intervencions van ser d'una participació i profunditat intenses: es va remarcar la necessitat de redescobrir i potenciar el protagonisme en la creació cultural de cadascú en particular, i de cada barri en general. La necessitat de cercar accions que facilitin la cohesió dels barris entre si, i d'aquests amb la resta del país. Tal com han anat les coses, avui es fa més necessari que mai fer un esforç per consolidar una sola comunitat.

Programació:

Trobada d'aprenentatge de la gralla

Malgrat que ja ha passat el temps de recuperació de la gralla, o potser per això, hi ha qui ens demana que organitzem una trobada d'aprenentatge. En espera de poder-vos concretar més les coses, apunteu-vos-hi els dies 17, 18, 19, 20 d'abril (setmana santa).

Trobada-assemblea dels socis actius i col·laboradors d'Enllaç 1987.

Els arbres ens desborden i no podem donar-los l'atenció que es mereixen per ells mateixos i per l'esforç de les persones que els han portat. És per aquest motiu que estem replantejant-nos la convocatòria del dia de l'arbre. No patiu per això, buscarem la manera de trobar-nos tots com cada any amb l'excusa que sigui. Dia del llibre? Preparació del 15è aniversari? Inauguració definitiva del CPCP? Deixeu-nos-ho pensar i ja us ho farem saber.

Trobada Internacional

L'encontre de tots els voluntaris que van col·laborar en la construcció de CPCP va marxant. Com dèiem en el número 12 de VIA FORA! voldríem que fos un encontre no només amb els voluntaris d'arreu del món, sinó també amb la gent del país que els pugui engrescar un projecte cultural com és el Centre Permanent de Cultura Popular.

Ja ho sabeu! aquest estiu teniu una cita internacional al Centre Permanent de Cultura Popular.

La trobada de geganters que estava anunciada per als dies 17 i 18 de gener, no s'ha fet. La pròpia gent d'Enllaç no teníem ben madurada la idea i vam optar per deixar-ho per a més endavant.

REFLEXIONS SOBRE LA TROBADA DE GRALLES

Celebrada al Centre Permanent de Cultura Popular/15-16 de novembre de 1986.

El que ve a continuació són unes reflexions personals després de la xerrada tinguda a la trobada. En elles hi surten idees comunes de la gent que hi vam participar.

És evident que d'una situació en què la gralla estava a punt de desaparèixer, però encara quedava un caliu petit en alguna contrada, es passa a una època de recuperació de l'instrument i les colles proliferen arreu. Ara, doncs, l'instrument ja està recuperat i ens trobem en un altre estadi. En aquests moments ens plantegem moltes coses i potser no tenim una orientació prou clara.

Cal diferenciar els grups de grallers i altres grups musicals on hi ha gralles. Un grup de grallers és el format per gralles i tabal; acoblar gralla i altres instruments està fora d'aquest context, i així esdevenen noves formacions musicals: algunes recuperades, altres innovadores.

Si hi ha algun problema és per culpa dels mateixos grallers, i, per tant, cal oferir música variada i de qualitat. La gralla té el seu espai, que es mantingui depèn de nosaltres. Adonem-nos que s'expansiona molt l'instrument però la filosofia no ha anat tan ràpida. De vegades l'excessiu nombre de gralles, una percussió desmesurada, un tocar despreocupat i així desafinat, un posar-se l'instrument a la boca i començar a tocar esdevé un desgavell que, de fet, també es produeix en altres activitats de la cultura popular. Què cal fer? preocupar-se de les inxes i de les peces, tan elemental com sembla, oi? però això ha de ser constant, quan plega la constància val més tancar la barraca.

Si tant recuperem, per què no recuperem la sonoritat tranquil·la, suau, plausible, agradable que en molts moments ens falta, vivint com vivim en caus sorollosos i estridents. No val fer cas a les escapades que ens proposen, si la tenim a les mans. Per què les colles que toquen fluix estan limitades? És evident, estem en un món sonor de forta intensitat i sembla que l'única resposta possible sigui contestar amb la mateixa intensitat. Tot plegat és qüestió de costum, provem-ho.

Nosaltres tenim una eina sonora als dits, que va segons la nostra voluntat. Quan amb la gralla (i qui diu amb la gralla, amb d'altres instruments populars) fem música, llavors podrem dir que acomplim la funció autèntica de l'instrument.

Tot això es veu diferentment des de llocs on mai, no s'ha deixat de tocar gralles, llocs on ve de nou (tot i que aquests llocs potser fa tant temps que no sonen que ja no es recorda enlloc més que als llibres). Després d'un temps de fer un paper clau de dinamitzador de l'entorn, un cop les coses marxen per elles mateixes, potser cal tornar a donar el seu lloc a la gralla. Cal dedicació i voluntat d'aprendre i ben clar s'ha dit que és un instrument, per tant, no ens tanquem a adquirir coneixements musicals, ja que aquests ens obriran un bon ventall de possibilitats. Com a factors importants n'hi hauria un parell: dominar la canya per treure el so que vols i afinar.

Altres instruments s'han popularitzat molt entre la gent, els hem tocat, els tenim a casa, i no per això han deixar d'existir bons instrumentistes, coneguts o no. Amb la gralla podem fer un paral·lelisme: després d'un primera fase d'expansió, d'eina dinamitzadora, engrescadora, podem dir que ara toca la fase més estrictament musical, per tant no desvaloritzem amb menyspreu la primera fase; molts n'hem estat partíceps i ben conscients del que feiem i ella mateixa ens ha dut al moment d'ara, fent aquestes reflexions, d'altra manera no sé si s'hi hagués arribat o, si més no, no podria parlar-ne ni tocar amb el mateix sentit que ho faig ara.

No tothom es lleva a la mateixa hora i per aquesta raó no podem carregar-nos d'entrada qui comença. Cal donar un bon model i aquella filosofia, i ja s'afegirà al carro; d'altra manera tindria tota la raó de tocar malament, depressa, fort i a destemps.

Carles

ÚLTIMA HORA!

Després de tres anys de celebrar *la festa de l'arbre* al Turó dels Pujols, aquest ja n'és força farcit. Tot i que continuem plantant-ne amb mesura i donem la benvinguda a qualsevol col·laboració, hem pensat de no fer d'això un acte massiu com els anys anteriors i donar un nou caire a l'assemblea general o trobada anual d'ENLLAÇ. D'aquesta manera, i degut a la importància que donem a la biblioteca del Centre, enguany hi celebrarem *la festa del llibre* els dies 25 i 26 d'abril. Com sabeu, la biblioteca és especialitzada en temes com són ara l'animació, la cultura tradicional (i no tan tradicional) o el que podriem anomenar maneres de viure altrament. No cal dir com us agrairiem qualsevol aportació al respecte, sense comptar amb l'alicient de veure quants coincidiu amb el mateix llibre... Més endavant us convocarem per carta i us informarem detalladament del programa de la festa, però ara us podem avançar que hi haurà alguna xerrada al voltant del món del llibre i un parell de tallers sobre la confecció de paper de guardes i el relligat de llibres. Comenceu a rumiar-hi i reserveu-vos les dates.

per tant, d'un jo que actua com una peça dins d'un enorme engranatge al qual ens adaptem per manca d'alternatives immediates.

No sembla pas que les forces externes estiguin gaire disposades a ajudar-nos a recuperar el jo en atur. La realització d'una activitat productiva pròpia ha de tenir lloc, dons, per moltíssima gent, dins de l'àmbit del lleure.

El lleure és aquell temps i espai dins els quals no ens veiem obligats a portar a terme una activitat productiva imposada des de fora. Les forces del mercat i de l'Estat no tenen pas per què determinar la nostra activitat productiva durant aquest temps. Ara bé, aquestes forces sempre estan presents i no és possible defugir-les del tot; però el lleure ens permet, això sí, d'establir unes relacions completament noves amb l'espai que ens envolta, és a dir, amb les persones i els objectius que l'ocupen.

El lleure ens permet d'ésser *artistes* en la mesura que reconstruïm el nostre entorn segons criteris propis. És més: tal volta el lleure ens permet d'anar una mica més enllà de l'artista, ja que el producte d'aquest últim és una transformació *representativa*, una imatge, un quadre; però el producte de la nostra activitat pròpia pot arribar a ésser un quadre *vivent*, és a dir, una transformació *ambiental*. Si per llibertat entenem la possibilitat de portar a terme una activitat productiva pròpia, és a dir, no determinada per una «utilitat» esbroncant, llavors se'ns presenta l'espectre del jo en llibertat dintre del lleure. Dit d'una altra manera, el lleure és aquell temps i espai en què podem recuperar el jo en atur, el jo desaprofitat.

Cultivar i recuperar el jo en atur no vol dir ésser egoista. Tot al contrari, el jo en atur és precisament aquella part de nosaltres que no es conforma pas a sotmetre's a la ideologia econòmica de «campi qui pugui» que reparteix premis «objectivament» entre la mà d'obra d'un país. Potser alguns diran que ja els va bé quedar-se per sempre més dintre del jo *remunerat*, que estan perfectament disposats a sacrificar el jo *en atur* a canvi dels «avantatges» que es guanyen gràcies a llur «utilitat». Com a resposta, suggereixo una altra cita de Gouldner:

«A causa de les exclusions i devaluacions del jo fomentades per un sistema industrial encaminat cap a la utilitat, molts homes experimenten una vaga sensació de pèrdua; la veu del jo exclòs, si bé resulta esmorteïda, no està callada i fa sentir la seva protesta. [Aquests homes] tenen la sensació que alguna cosa està desaprofitada, i tal cosa pot molt ben ésser la vida mateixa.»

Tals homes treballen, això sí, però no *produeixen amb autoritat*, sinó que simplement *compleixen*, és a dir, executen —encara que sigui de bon grat— els manaments d'unes forces externes, les del mercat o de l'Estat (el criteri de la «utilitat»).

Vist des d'aquesta perspectiva, aprendre i ensenyar a aprofitar el jo en atur significa un repte, l'acceptació del qual pot resultar particularment fructuosa, fins i tot en terrenys insospitats, però cal actuar *malgrat* les forces externes, *malgrat* els mecanismes «objectius» de control, *malgrat* el treball alienant. Efectivament, aprofitar el jo en atur significa aixecar un temps i un espai cada vegada més valuós, cada vegada més nostre.

Ronald Puppo (San Francisco, Califòrnia, 1954) és llicenciat en filosofia a l'Autònoma. L'any '79 arriba a Catalunya, on s'instal·la; des d'aleshores es dedica a l'ensenyament de l'anglès americà a l'Institut d'Estudis Nord-Americans de Barcelona i col·labora entusiastament amb Enllaç.

FUNDACIÓ GUASCH

Joaquim Birulés

Des de fa tres o quatre anys anem «seguint la pista» d'aquesta entitat, interessant per tants aspectes: el funcionament de la seu de Castellterçol, les publicacions d'«Edicions Om Ioga» («catalanes i en català», com diuen) i, sobretot, les seves activitats de cara al creixement harmònic de la persona. Ara ens hi acostem i us l'acostem una mica més.

Com tota Fundació, aquesta és una entitat no lucrativa que es dedica a un objectiu propi de manera desinteressada. Quin és l'objectiu de la Fundació Guasch? Essencialment la persona, pel sol i únic fet de ser-ho. La Fundació ofereix mitjans, tècniques i pistes per al desenvolupament harmoniós i integral de l'ésser personal. És així com fa ús principal del Ioga (i d'altres ciències d'autorealització) com a eina de treball, com a mitjà al servei del creixement personal.

Les múltiples activitats de la Fundació van orientades, des de diferents angles, al mateix: potenciar la plena «salut» personal, en el cos, la ment i l'intim, com un tot indissoluble per a viure en harmonia —en ioga. Ioga és, doncs, ciència de l'home, l'harmonia pràctica en el viure quotidià.

La Fundació Guasch neix de l'impuls i de la vivència d'un home, Jaume Guasch, que de moltes maneres i des de diferents llocs ha estat compromès en la tasca de realització de la persona i de la seva projecció social. A partir d'aquí es va anar configurant un equip de treball que amb el temps donaria lloc a la Fundació. Així estant, aquesta compta avui en dia amb un equip de més de quaranta professionals en els seus respectius camps i alhora practicants i coneixedors de la ciència ioga: la medicina, psicologia, fisioteràpia, pedagogia, filosofia, art, biologia, ciències... tenen presència destacada i pràctica en la Fundació. Nascuda l'any 1974, la Universitat Catalana de Ioga es mostra amb tota la seva singularitat: la primera i potser l'única Escola de Ioga amb cursos interns de nou mesos de duració amb plena dedicació a la ciència ioga; Escola de Formació de Professors de Ioga a les principals ciutats de Catalunya; i tota una gran varietat d'activitats a la mateixa seu de la Fundació.

A sis km. de Castellterçol, en plena natura, a 1.000 m d'altitud, és ubicada la seu de la Fundació Guasch. És una antiga casa pairal catalana totalment reconstruïda i ampliada, amb tots els equipaments moderns, i envoltada de jardins i boscos, amb un petit zoo, granja, fleca, horta, fruiters... escola de natura i de creativitat. En aquest entorn es realitzen les principals activitats que la Fundació ofereix: seminaris de cap de setmana, cursos especialitzats, estatges i ermitatges, camps internacionals de treball, estatges de salut (a càrrec del Centre Mèdic «Anant»), cursos d'estiu ioga-zen (d'una setmana de duració, al llarg de juliol i agost), etc.

La Fundació té una especial dedicació a dos amples sectors de la població, sovint marginats: els infants i les persones de la tercera

edat. També disposa del Centre de Salut «Anant», amb un servei de consulta, diagnòstic i teràpia que utilitza els mitjans qualificats més adients per a cada cas personal. Un equip complet de metges, psicòlegs, fisioterapeutes i llevadores, col·laboren activament en aquest objectiu.

A l'entorn de la Fundació s'han constituït diversos col·lectius de professionals: d'artistes, d'educadors, i de professionals de la salut, que investigues i difonen l'aportació de la ciència ioga en els seus respectius camps, així com desenvolupen les seves pròpies activitats.

Des fa quatre anys «Edicions Om Ioga» publica la revistra trimestral «Om Ioga. Ciències d'Harmonia i Projecció Social» així com els «Quaderns Om Ioga» amb tota una varietat d'obres i d'estudis. Aquest darrer any 1986 ha estat el del VIII Congrés Català de Ioga, de la Fundació Guasch, i ha tingut lloc a Castellterçol amb l'assistència del mestre B.K.S. Iyengar i d'altres; i al Palau de Congressos de Barcelona amb la presència del Sr. Enrique Miret Magdalena, Dr. Francesc Gomà, Sr. Jaume Lorés, etc., sota el lema «ioga, cultiu de pau».

El darrer projecte a posar en marxa que té la Fundació és el del «Memorial a l'Home de la Pau», un espai arquitectònic que rendeixi homenatge viu, a través de la seva presència i activitats, a tota persona inquieta en l'esforç creatiu per la pau.

Joaquim Birulés
Secretari

MMM

cada Terra fa sa guerra

CENTRE DE CULTURA POPULAR

Equip Coordinador del C.C.P

ORIGEN DEL CENTRE DE CULTURA POPULAR

L'any 1980 a la barriada de Son Cladera s'organitzaren una sèrie d'activitats culturals, les quals dugueren als seus protagonistes a intentar eixamplar l'experiència a altres indrets. Per això els dies 28 i 29 de març de l'any 1981 el Departament de barris de Caritas Diocesana organitzà un **Curset de Cultura Popular** al Monestir de la Real amb la col·laboració del Centre de Cultura Popular de Madrid. D'allà sortí el compromís d'anar estudiant la forma de crear també a Mallorca una entitat que tingués com a tasca bàsica l'impuls de la cultura popular en el si del nostre poble.

Al cap de pocs dies —concretament el 10 d'abril— es reuniren al local de l'Escola de Formació Social (c. Mar, 6) setze persones disposades a tirar endavant el projecte de creació d'un Centre de Cultura Popular que respongués a la realitat i a les necessitats d'aquí.

A diverses reunions fetes abans i després de les vacances d'estiu del 81 es perfilà el tipus d'entitat que es volia crear, i a principis de novembre del mateix any un grup de quatre persones —concretament Na Maena Joan, En Tomeu Morey, En Jaume Obrador i En Jaume Ribes— reberen l'encàrrec d'elaborar els estatuts de l'entitat, un document ideològic que definís la seva identitat i un tríptic que resumís les línies bàsiques. El dia 11 de novembre del mateix any foren presentats a l'Assemblea del CCP, discutits i aprovats els Estatuts, el document definitori i el tríptic. S'elegí també la Junta Promotora per tal de presentar els Estatuts al Govern Civil, cosa que fou feta el 23 de desembre.

Pocs dies abans, el 18 de desembre, la Junta Promotora presentà una proposta de Règim intern per al funcionament de l'entitat, la qual fou aprovada, una vegada fetes les esmenes pertinents.

El dia 18 de febrer de 1982 s'aprovà el primer programa de treball i fou elegit l'Equip Coordinador, ja que el CCP, a nivell intern, no té ni president ni cap tipus de càrrecs directius.

El 3 de març de 1982 foren aprovats els Estatuts per part del Govern Civil i el 23 d'abril del mateix any el CCP va fer la seva presentació pública, la qual, pel seu caràcter participatiu, lúdic i popular, mesclat amb el contingut que s'anava donant durant la festa, fou un impuls molt important per a l'enfortiment del CCP.

PER QUÈ SE VA DECIDIR CREAR AQUESTA ENTITAT?

Durant quasi un any es féu una seriosa i llarga reflexió sobre la necessitat d'una entitat que cobrís un espai que es veia imprescindible dins la nostra societat mallorquina. Es vegé necessària la creació d'un organisme de prestació de serveis per a consolidar el teixit social existent o per a crear condicions per al seu naixement on encara no existeix, per una banda; per l'altra, que fos una entitat que, analitzant de forma crítica i en perspectiva transformadora els principals fets culturals des dels interessos de les capes populars, servís per a col·laborar en la tasca d'elevar el nivell de consciència, essent un element de dinamització sòcio-cultural i unitari, en tot el que això comporta de lluita contra l'individualisme, la insolidaritat, la competitivitat i els perills del sectarisme entre les diverses organitzacions populars.

SUPOSTS IDEOLÒGICS DEL CCP

a) Entenem la cultura popular com una cultura necessàriament crítica, globalitzadora, reivindicativa, dinàmica, mobilitzadora, creadora i enfortidora del teixit social, sempre al servei de les capes populars i dels seus interessos.

b) D'ella n'és protagonista el poble, perquè les capes populars mantenen viva la creativitat i la necessitat de millorar la qualitat de vida.

c) Es tracta d'una cultura que es vincula a la necessitat d'una transformació social, sense oblidar la transformació de les mentalitats i actituds de les persones.

d) Es dirigeix inexcusablement a recuperar i vitalitzar la pròpia cultura nacional, la de cada sector social, arribant a cada racó per endinsar-se dins les pròpies arrels i en la recerca de les més profundes senyals d'identitat.

e) Parlam d'una cultura aliena a tota acumulació de coneixements que no comporti un canvi d'actituds; aliena a qualsevol tipus de vulgarització de la cultura burgesa on no han treballat en la seva elaboració les capes populars; aliena a qualsevol intent de reproducció dels esquemes burgesos i a tot intent de recuperació momificada i no dinàmica del nostre folklore popular.
f) És una cultura que ens situa en una perspectiva de treball unitària, de no competitivitat amb la resta d'organitzacions populars que, des de diversos angles, treballen per a la mateixa causa.
g) I en aquest sentit, la cultuta popular entenem que no pot ésser tal, si no parteix dels interessos i anhels més sentits per les capes populars.

TREBALL UNITARI EN EL SI DE LES ENTITATS CIUTADANES

El CCP ha participat, com moltes altres entitats, en les diverses reivindicacions i lluites dutes a terme pel conjunt d'organitzacions civiques i populars: contra les urbanitzacions de Sa Dragonera, Son Quint o Es Trenc; contra l'entrada a l'OTAN; per la Pau; per la campanya de normalització lingüística; etc... Però el CCP ha posat especial èmfasi —i ens ho hem fixat com un dels nostres objectius fonamentals— en cercar objectius comuns a les distintes entitats ciutadanes, unificant al màxim els esforços, per tal d'anar consolidant el feble teixit social existent i obrint noves perspectives de futur. Per això el mes d'abril del 83 el CCP convocà totes les entitats ciutadanes per tal d'elaborar conjuntament una proposta de compromís preelectoral a totes les opcions politiques de cara a les eleccions locals. La reunió tingué lloc al local del CCP i els tres punts que aquesta entitat proposà foren acceptats pel conjunt d'entitats: exigir l'acompliment del programa de normalització lingüística, un local cívico-social per a les entitats i l'elaboració i posterior aprovació per Ple municipal d'un Reglament de Participació Ciutadana. Aquests tres punts, amb tot l'enriquiment fruit del debat entre les entitats, foren els eixos definitius del compromís presentat abans de les eleccions i que fou signat pels diferents grups polítics, exceptuant Alianza Popular.
El CCP, després de molt de temps de discutir la viabilitat d'un butlletí que recollís la veu de les entitats ciutadanes, el 22 de novembre de 1983 féu una proposta formal de creació d'una revista en el si de la coordinadora d'entitats ciutadanes, la qual fou discutida i aprovada per la mateixa coordinadora el dia 1 de desembre del mateix any. Avui, quan és ja una realitat la revista del moviment ciutadà anomenada CRIDA, la qual està subvencionada per l'Ajuntament de Ciutat, podem dir que, encara que de moment està coordinada per membres del Centre de Cultura Popular, tots els articles estan elaborats per les diverses entitats ciutadanes i són ja setze les organitzacions que hi col·laboren de forma estable.
Pel que fa al funcionament del local de les entitats al carrer Montenegro, el Centre de Cultura Popular en data del 13 de gener de 1984 presentà a la coordinadora d'entitats una proposta per al funcionament intern del mateix, el qual fou aprovat el 3 de febrer del mateix any.
També, fidels al desig profund d'impulsar la coordinació de les entitats ciutadanes, no només per fets puntuals, sinó de forma estable, el CCP proposà a la coordinadora unes bases de règim intern de funcionament el qual fou aprovat com a reglament de la coordinadora el mes de març del 1984.
Amb tot això volem dir que l'actitud del Centre de Cultura Popular en el si del moviment ciutadà és activa, de compromís seriós en la unitat d'acció cap a objectius comuns, intentant crear millors condicions per a l'anàlisi crítica, per al debat enriquidor i per a la tasca col·lectiva.
Amb tot el que hem dit és fàcil entendre per què el CCP, tot just acabat de néixer, s'entrevistà amb el que aleshores era el president de l'Obra Cultural Balear, Josep M. Llompart, el dia 10-12-81, per tal d'evitar duplicar el treball cultural i tot tipus d'interferències entre les dues entitats culturals. El mateix Josep M. Llompart col·laborà en un curset organitzat pel CCP i la seva conferència sobre la llengua fou posteriorment editaqda en un opuscle titulat «Cultura Popular i Llengua», el qual conté altres dues conferències.
Per altra banda, el mes de desembre del 83, poc temps després de l'elecció de la nova Junta Directiva de l'OCB, el CCP decidí entrevistar-se amb el nou president Ignasi Ribes per a comunicar-li el nostre programa d'actuació i el desig d'estreta col·laboració entre les dues entitats.

ANÀLISI I DEBATS SOBRE ELS EFECTES CULTURALS

Un dels objectius del CCP és el d'ésser un element dinamitzador a nivell sòcio-cultural i en aquest sentit les principals activitats realitzades són les següents:
a) Un debat sobre la manifestació contra la urbanització d'Es Trenc, del qual extreguérem conclusions prou importants per a

centrar nous objectius de lluita i cercar una metodologia de treball adient i adequada a cada tipus d'objectius.
b) Diversos debats sobre les Festes Populars, per als quals servi de base l'enquesta que férem entre les AA.VV. de Palma. Dels debats sortiren noves perspectives de treball i unes pautes festives que posteriorment foren assumides per l'Ajuntament de Ciutat de cara a la concessió de subvencions per a les festes.
c) Un curset sobre «Cultura Popular i Llengua», tres conferències del qual foren editades en un opuscle que patrocinà l'Ajuntament de Palma.
d) Curset sobre «L'estudi de l'entorn. Metodologia de la recerca», que imparti En Biel Janer Manila. Ens servi per obrir noves pistes de treball de forma metodològica i compromesa amb tot el que ens envolta.
e) Diverses trobades de reflexió cultural a Inca, Manacor i Sa Pobla, les quals serviren per aprofundir en la identitat del CCP i en el concepte de cultura popular que defensam.

TREBALL DEL CCP AMB ELS DIVERSOS GRUPS D'ACTIVITATS POPULARS

Duim organitzades ja IV Mostres d'activitats populars. També organitzàrem el 12 de gener d'enguany la I Trobada de Xeremeiers de Mallorca, a Manacor.
Cada una d'aquestes activitats ha anat precedida d'una participació activa dels diversos grups participants en la presa de decisions entorn a l'organització i l'estil de les esmentades activitats. Al mateix temps han anat combinades amb debats sobre temes festius i d'anàlisi de la cultura popular, amb l'edició de catàlegs dels grups per a facilitar la ruptura amb el circuit comercial. Després de cada activitat d'aquestes s'ha fet una anàlisi crítica amb els grups participants.
Tot això ha suposat un apropament al CCP de persones interessades en la tasca de dinamització cultural provinents de diversos grups i ha ajudat a que el CCP gaudeixi d'una credibilitat davant molts de grups d'activitats populars, cosa que li facilita la tasca d'anar impulsant la coordinació de diversos tipus d'activitats populars, per a intentar la seva pròpia auto-organització i una nova dinàmica cultural capaç de generar nova activitat amb imaginació i creativitat.
Com a darrera activitat del CCP, volem destacar la nostra participació directa en l'organització del primer cicle de «Cultura fi de segle», titulat «15 anys de Premis d'Investigació Ciutat de Palma. Àrea d'Humanitats», i la coordinació dels cicles sobre Moviments Socials a Mallorca i Política i Societat, ja que en principi l'Ajuntament de Palma havia confiat aquesta tasca al CCP, però fou el mateix CCP que dins la línia unitària que pretenem impulsar, oferí als diversos moviments socials ciutadans la participació directa en l'organització dels esmentats cicles de Cultura fi de segle d'aquest any.
Per acabar, pensam que el camí que hem emprès, malgrat el poc temps que duim d'existència com a entitat, és prou suggestiu i engrescador i que el treball realitzat és encoratjador. Falten persones que es comprometin de veres en aquesta interessant tasca de dinamització sòcio-cultural que creim imprescindible dins la nostra societat per evitar l'activisme irreflexionat, la repetició insistent dels esquemes de feina, la teorització desvinculada de la realitat o la incapacitat d'operar de forma compromesa sobre el que ens enrevolta.

CENTRE DE CULTURA POPULAR
CASAL D'ENTITATS CIUTADANES
Carrer Mar, 6
Ciutat de Mallorca

CONVERSA AMB CESC ALEXANDRI

A mitjan desembre, després de set mesos de presó, en Francesc Alexandri abandona l'Hospital Militar per començar l'arrest domiciliari decretat pel jutge. El visitem a casa seva, un pis petit, bonic de disseny. L'únic veí d'en Cesc és fora. És un dels participants al París-Dakar. L'endemà d'aquesta entrevista hi ha previst un vermut al carrer per celebrar, entre d'altres coses, que en Cesc torna a ser a Cardedeu.

Fill de pares mestres, en Francesc Alexandri és el gran de dos germans. Als vuit anys el seu pare mor, i la mare es torna a casar quan ell en té dotze. En Cesc ens fa notar que aquesta falta de pare dels vuit al dotze anys l'ha influït molt. Als catorze anys l'envien a estudiar BUP a Barcelona perquè «ma mare és molt barcelonera, no és de poble, si ella pogués se n'aniria a viure a Barcelona». *El COU, però, el fa a Cardedeu. Recorda aquell curs com un moment molt important de la seva vida* «va ser guai, molt guai. Aquell curs de COU a Cardedeu per a mi va ser revolucionari pel canvi que em suposava. Mentre vaig anar a l'escola a Barcelona no vivia enlloc, a més, no sortia al carrer per res, no coneixia res, i quan vaig venir aquí de cop i volta em vaig apuntar a tot arreu on podia apuntar-me... va ser una cosa molt bona!». *És llavors que coneix i s'integra al món graller...*«Un company, un dia, va portar una gralla que havia comprat a la Rambla, i ens va fer gràcia i vam dir-nos "això és guapo", vam assistir al curs de can Rodeja i hem anat fent... i a través d'això he pogut conèixer molta gent.»

El maig del vuitanta-sis el detenen i, sense haver posat mai els peus al quarter, el declaren desertor. En Cesc té una cosa clara: no vol fer la mili, i per lliurar-se'n es refiava de les diòptries que arrossega de fa anys.

— Què significa per a tu haver de fer la mili?

— D'entrada una tocada d'ous perquè havia de trencar durant un any amb tot el que estava fotent. De sempre m'han mosquejat molt tots aquests rotllos militars, és una cosa que no puc entendre i que suposo que ja no l'entendré mai. A més trobo que toca molt els pebrots haver d'anar a aprendre una cosa que no vols i, per si fos poc, regalar un any a un personal amb el qual estàs en contra.

— Perquè no et vas declarar objector?

— Mira, jo anava fent pròrrogues i quan em van cridar em vaig plantejar: «et fots objector o fas això de la vista». Jo sabia que tenia diòptries suficients per lliurar-me'n, i en canvi no tenia ni puta idea de com funcionava tota la qüestió de fer-se objector... i com que sóc tan penjat que no foto mai res fins que no hi ha més remei...

— Com és que no van acceptar el que vas al·legar de la vista?

— Perquè foten unes revisions que t'hi cagues! i em van dir que tenia tres diòptries en comptes de les que tinc. I si el mínim és quatre i ells en van veure tres em tocava anar a la mili. Llavors vaig presentar un recurs demanant una altra revisió, però segons els militars, si et declares útil has d'anar a la mili encara que hagis presentat tots els recursos que vulguis. Els recursos no són suspensius, diuen ells, cosa que no veig gens justa perquè si hi ha una cosa que no està clara, no tens, de principi, perquè haver-la de fer.

— Què és ser objector de consciència?

— No sé, però un objector és un tio que no vol fer la mili per la raó que sigui... jo què sé! potser perquè és un tio que passa de tot.

— I tu, passaves de tot?

— No és que passés de tot, perquè sinó no hauria estat ficat en d'altres llocs on estic ficat, però el que tenia clar és que la mili no la volia fer i que aquest muntatge el trobava absurd.

— Quin ha estat el teu procés personal en tota aquesta història?

— Mira, el dia que vaig arribar a el Bruc, el sergent que hi havia de guàrdia em va demanar si jo era objector i jo li vaig contestar que no. Li vaig dir que no perquè estava cagat de por i no tenia ni idea de com anava la cosa i vaig dir-me, «si em declaro objector encara em pringaran més». I acte seguit, quan ja estava dins la cel·la vaig pensar, «tio ets un gilipolles o què?». Això em va fer plantejar quina era la meva posició com a objector i quin tipus d'objecció era la meva. El que vaig veure era que si jo tenia clar que no volia fer la mili jo era objector. Entre els objectors pots trobar-hi personal molt divers, des de pacifistes fins a paios independentistes passant pels qui no saben massa què volen però que saben que no volen fer la mili.

El moviment d'objecció va sortir del moviment pacifista, però jo veig que l'objecció no cal que vagi lligada a la no violència. Mira, mentre era a l'hospital militar vaig rebre una carta d'un cosí meu que és a Nicaragua fent de mestre, em deia que entenia i donava suport a la meva actitud, però que ell, en canvi, als vespres, en acabar de treballar, havia de fer guàrdies. Això em va fer pensar que la qüestió de l'objecció no és gens simple.

Al Bruc vaig tenir moltes converses amb militars sobre aquest tema, amb alguns perquè volien saber de què anava la cosa i amb d'altres perquè em volien fotre. Ells argumenten que ens hem de preparar per si hi ha una invasió... i jo penso que d'entrada una invasió bèl·lica no hi serà i si hi és ens n'anirem tots a prendre pel cul. D'altra banda, posats en un altre pla, la invasió ja la tenim i molt més subtil perquè estem controlats per tothom menys per nosaltres... i, aleshores, per què ens hem de trencar les banyes amb una història d'aquestes? L'absurditat aquesta és bestial!

— Quan vas començar a adonar-te del ressò de la teva actitud?

— El dia que em va telefonar gent del MOC i em van dir que venien a tocar les gralles allà al Bruc. Aquell dia vaig pensar «cony, això té més història de la que em pensava!»

— El 20 d'octubre inicies una vaga de fam. Què volies aconseguir amb aquesta vaga i quines eren les condicions que vas posar per deixar-la?

— Que em posessin en llibertat i que dictaminessin sobre la llei d'objecció. Objectivament, tenia clar que difícilment aconseguiria que es resolgués d'una vegada la història de la llei d'objecció, però sí que podia fer pressió per accelerar el procés i aconseguir que em fotessin al carrer.

— Mentre vas ser a l'hospital militar, es deia que et van pressionar molt psicològicament, què hi ha d'això?

— És cert que els primers dies em van fer anar a un psiquiatre, però no sé si és que jo no m'entero de la pel·lícula o què, però estic convençut que el que volien era demostrar que era boig.

— Quina ha estat la gent que t'ha fet costat?

— He rebut cartes de gent molt diversa.

— Però, a part de les cartes, qui ha mogut tot el ressò de la teva lluita?

— El personal del MOC, que els vaig conèixer allà, la gent de Cardedeu i molta gent del món graller. També ha estat molt interessant el suport dels meus companys de feina, la gent de la Caixa de Barcelona.

— Quin paper van jugar els polítics parlamentaris en tot aquest cas?

— El de sempre, se'ls va demanar ajuda i van aparèixer quan quasi tot ja estava resolt i hi havia la tele. Això va emprenyar la gent del MOC que eren els qui havien treballat des del primer moment.

— I ara, quina és la teva situació?

— Ara estic en presó atenuada. Això vol dir

que si fos militar hauria d'estar al quarter, però no vigilat ni en un calabós. El que passa és que a més estic exclós temporalment i puc fer la presó atenuada a casa. Això sí, m'he de presentar cada mes a la Guàrdia Civil. A més, estic pendent de dos judicis: m'han de processar com a desertor i per negativa a fer la mili.

— No és el mateix?

— No, el desertor és el tio que toca el dos i quan l'enganxen passa tres mesos al calabós i en acabat torna a fer la mili. Si llavors es nega a fer la mili és quan li cau el segon procés per «negativa a fer la mili».

— Hi ha molta gent al calabós del Bruc?

— Mira, allà al Bruc hi havia un fotimer de gent que estava tancada per diferents històries, però moltes d'elles eren desercions. La deserció és una cosa molt rara... en principi és una pena que no hauria d'existir. La majoria són paios que un dia de bon matí els havien tocat la vena i havien fotut el camp i ja està... i per desgràcia, al cap d'uns quants dies els havien enganxat. He conegut tipus de gent que no hagués conegut mai. Des de quinquis fins a paios molt curiosos.

— No es queixaven perquè tu rebies més ajuda que ells?

— Ells n'estaven contents, d'això. Per a ells, com per qualsevol cristo, la història és sortir d'allà, i si hi ha un paio que l'ajuden i tal doncs millor. No hi havia ningú que em digués: «tio ets un gilipolles perquè no vols fer la mili», en canvi això m'ho ha dit gent de Cardedeu i soldats mateixos, encara que quan a la gent els expliques les teves raons no saben gaire què dir-te, perquè cal dir que el personal té una manca d'informació total.

— Com proven aquests moments de llibertat atenuada?

— Tope guai! Molt bé, molt. Estic començant a lligar classes que és el que més m'interessava perquè vaig perdre dos mesos l'any 85 i tres el 86 i tenia por d'haver perdut el ritme.

—Classes de...?

— Les que feia abans a l'escola de Cardedeu i a Barcelona al Zeleste, i m'he tornat a buscar el paio de la tenora... i tot portser amb més ganes.

En Cesc ens parla amb entusiame dels seus projectes i ens explica que, a més de la música, és un enamorat de les matemàtiques i de la llengua. Ha col·laborat en algunes revistes amb narracions curtes «fins als 17 anys, com tot cristo, escrivia com a teràpia personal, però de mica en mica em va anar agradant i ara disfruto escrivint per l'estètica d'escriure».

Una ombra plana sobre la il·lusió d'en Cesc. La detenció de Miquel Rodríguez, en llibertat provisional des de feia cinc mesos, encara ha augmentat més la incertitud sobre el seu futur pròxim.

Per acabar, reproduïm un fragment de l'última part del diari que el nostre amic ha escrit durant aquests mesos de reclusió:

«Tinc por. Què pretèn la vida de mi? És real tot el que és? Per què és tan absurd, tan terriblement absurd? Tinc por de tornar a ser engarjolat, tinc por que tot plegat no sigui un parany per tornar-me a tancar, per tornar-me a apartar d'un món que ni tan sols sé si existeix, on ni tan sols sé què hi faig, què hi pretenc, què m'hi pretenen.»

Eulàlia Castanys

KUNDERA, Milan
La insostenible lleugeresa del ser.
Traducció: Monika Zgustová
Edicions Destino, L'Àncora
Barcelona, 1986. 331 pàgines

Darrerament, quan t'endinses pels intrincats fragments d'una crítica literària als diaris i a les revistes, o bé si et poses a parlar amb un amic del darrer llibre que «s'ha posat de moda», et sorprens perquè el raonament i el debat et condueixen, pràcticament de manera automàtica, a la conclusió que la literatura actual no fa més que recrear situacions, temes, llenguatges i estètiques del passat. Que l'art d'escriure que es practica avui dia ha esdevingut un peix enorme que es mossega la cua.

Potser caldria matisar aquesta afirmació tan categòrica.

El llenguatge i l'estètica es creen com a reflex condicionat de la manera de pensar del grup en el qual un artista es troba inserit. L'home és un animal sociable, i aquell que pensi que no s'identifica amb cap ambient grupal s'equivoca, perquè és fill d'una situació, d'un ambient determinat i perquè, segurament, en el transcórrer de la seva existència trobarà d'altres persones amb una gran afinitat ideològica, estètica i de sentiments.

Quant a l'argument d'un text, aquest resulta sempre anecdòtic, però —com ocorre amb el llenguatge i l'estètica que cada autor utilitza— ens és una eina imprescindible per tal que el lector s'identifiqui amb l'obra que contempla.

Pel que fa a la temàtica, no cal dubtar que la dels llibres funciona com a mirall de les preocupacions dels homes. En literatura hi juga un paper cada cop més complex la filosofia: l'existència, el triomf personal i col·lectiu, la mort, la qüestionable evolució de la humanitat, l'amor... Aquest darrer tema ha estat el més tractat en literatura, però això no el fa en absolut bescantable per esgotament. Com qualsevol altre d'aquests grans temes esmentats resulta impossible de bandejarlos. Són mostra de les qüestions que la Humanitat no ha acabat de resoldre, i és possible que no les resolguem mai.

Per això *La insostenible lleugeresa del ser*, de l'autor txec Milan Kundera ens pot semblar una exposició força agradable d'aquest peix fabulós que es mossega la cua. El ser, el fet de ser i l'amor són les coordenades que perfilen l'obra i que acaben confonent-se en una sola temàtica: la del sentit de la vida. Quan se'ns escapa aquest sentit, notem l'existència terriblement lleugera. Quan comença a semblar que hi penetrem, la càrrega ens és feixuga, aclaparadora. Però no podem deixar de notar, en tots els casos, la sensació que aquest patiment resulta insostenible. I aquest llibre ens llença per la cara, feixugament i greu a la vegada, aquesta veritat. Davant d'un argument purament anecdòtic i situat com a teló de fons, la invasió russa i la posterior repressió comunista a Praga a partir del 1968, una secreta càmera enfoca una història —bàsicament d'amor— des de la perspectiva diferent de cada protagonista, alhora que ens mostra el punt més àlgid de cada patiment, la compassió i l'afany de conèixer allò que ens és forà, la falta d'intimitat i la gelosia, la traïció, el perquè d'aquest patiment, el perquè de l'actuació dels personatges en la història i el perquè de la seva insostenible existència. Aquest es, doncs, un llibre menys de fets que de perquès. A la vegada, Milan Kundera adopta un to, ara, de gran reflexió i precisa descripció de la realitat. El resultat, però, no se'ns fa insostenible, ans tot el contrari: Resulta força enriquidor.

BATISTA I ROCA, Josep M.
La desintegració d'Espanya i les idees de Toymbee
Edicions El Llamp
Barcelona, 1983. 93 pàgines

Josep Maria Batista i Roca (1895-1978) conreà en el curs de la seva vida els oficis d'historiador, etnòleg i polític però els catalans l'hem de recordar com un dels més grans i aferrissats lluitadors per la recuperació dels drets i les llibertats de Catalunya. D'entre l'ample ventall d'activitats que va emprendre, en remarquem unes quantes que justifiquen amb escreix l'homenatge com a commemoració del desè aniversari de la seva mort que El Llamp ha volgut fer en reeditar una petita gran mostra de l'enginy assagista d'aquest autor. Fou un dels fundadors de l'Arxiu d'Etnografia i Folklore de Catalunya, el 1917. Fou també un dels introductors de l'escoltisme als Països Catalans, promotor de l'Anglo-Catalan Society, Secretari del Consell Nacional de Catalunya el 1940 a Londres, principal promotor, posteriorment, del Consell Nacional Català. El 1976 tornà de l'exili i fou un dels creadors i impulsor de la Unió Federalista de les Comunitats Ètniques Europees. El prestigi que rebé en els àmbits internacionals l'emprà de manera tenaç donant a conèixer el problema que patia Catalunya durant la post-guerra franquista.
El llibre que ens ocupa va ser publicat per primera vegada a Montpeller l'any 1968, en plena dictadura (malgrat que ja, certament, una mica esbravada). Batista i Roca, en analitzar les idees de l'il·lustre historiador anglès Arnold J. Toymbee, ens exposa el seu convenciment total que ja s'acosta una desfeta definitiva i inajornable del «*Imperio*», d'aquella «*España una, grande y libre*» que van tractar i tracten encara d'imposar-nos a costa de la nostra pròpia existència. Penseu que encara ara a les tanques publicitàries que aprofiten la campanya de les Olimpiades, se'ns continua bombardejant: «*1992, año de España*».

Un dels plats forts de VIA FORA! sempre ha estat la traducció d'articles d'altres revistes germanes internacionals, particularment afins a la temàtica dels moviments alternatius, la no violència, la cultura popular, etc. Sempre són molts els articles que se'ns queden al pap; sovint, la reduïda dimensió de la nostra revista n'és la causa, altres cops, la por de resultar excessivament especialitzats...
Des d'ara anirem publicant, agrupades temàticament, les recensions de tots aquells articles que, malgrat que no apareixeran al VIA FORA! us els podem servir en versió original o traducció catalana fotocopiada. D'aquesta forma, el potencial d'informació d'aquesta publicació augmentarà considerablement per a tots vosaltres. Només cal que ens feu arribar la comanda d'articles del vostre interès i, en un temps prudencial, us els servirem a casa vostra per correu, a canvi del preu de les fotocòpies i el franqueig postal. Bon profit!

DESENVOLUPAMENT I TERCER MÓN

8. M. DAWAM RAHARDJO. *Indonèsia: la dimensió cultural de les alternatives de desenvolupament*. Publicat a IFDA Dossier núm. 55. Suïssa, setembre/octubre 1986. Llengua original: anglès.
Partint d'una visió dels canvis esdevinguts a Indonèsia d'ençà de la seva independència, l'autor passa revista a les experiències de *modernització*, habitualment anomenades *desenvolupament*. El procés d'industrialització —per al qual l'Oest ha fornit el model i, sovint, n'ha estat l'impulsor— amb la imposició d'una escala de valors i models de consum estrangers ha provocat una profunda alienació cultural. Els models estrangers no funcionen. La qüestió és esbrinar quin model alternatiu de desenvolupament, fonamentat en la cultura i els recursos del país, pot ésser formulat i posat en marxa. La condició és el desenvolupament d'un moviment cultural popular.

9. Ibrahim SAAD EL-DIN ABDALLA. *Crisi i alternatives en el món àrab*. Publicat a IFDA Dossier núm 55. Suïssa, setembre/octubre 1986. Llengua original: anglès.
Després d'alguns fets en els anys cinquantes i seixantes, la fallida del moviment àrab d'alliberament durant la segona meitat dels setantes ha impossibilitat que la nació àrab abordés les múltiples mancances de la seva renaixença. Els neulers han estat carregats a les élites dirigents, les quals creien que la renda del petroli era condició suficient de desenvolupament. De fet, un autèntic desenvolupament pan-aràbic només serà possible des de l'alliberament, la superació dels desequilibris i la integració. Amb les actuals estructures sòcio-econòmiques dels estats àrabs, res d'això no és possible. D'altra banda, cap dels dos moviments d'oposició —el moviment islàmic i el moviment progressista— no tenen propostes alternatives. Cal un moviment de masses amb una clara visió de futur.

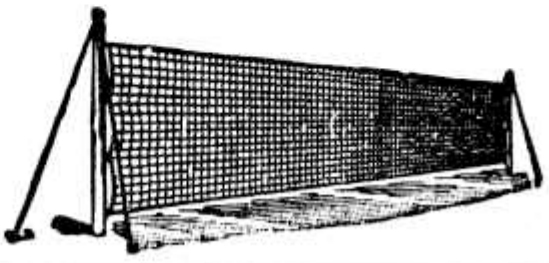

10. Dossier *La Fam en el Món*. Publicat a «AAM. Terra Nuova», núm. 29. Itàlia, setembre/octubre 1986. Llengua original: italià.
Aquest dossier elaborat per l'equip de redacció de la revista «Terra Nuova» conté diversos articles sobre els veritables motius de la fam, els projectes de cooperació a petita escala, la qualitat de vida i la fam en el món, un apèndix d'organitzacions no governamentals que treballen en aquest camp, bibliografia, etc. A més a més, hi ha un article introductori d'emmarcament, en el qual es fa referència a la fam no pas com un efecte de situacions particulars locals de països poc desenvolupats, sinó com a efecte d'una situació social i econòmica mundial. Amb llurs pròpies paraules, «*el deure dels països rics no és donar més, sinó prendre menys*».

11. Fernando AINSA. *Una polèmica en marxa: existeix el Tercer Món?*. Publicat a «Comunidad», núm. 53/54. Estocolm, juliol/agost 1986. Llengua original: castellà.
Enfront del qüestionament desfermat en diverses esferes del discurs sòcio-polític occidental respecte a l'existència del Tercer Món en el sentit en què el terme es ve aplicant des dels anys cinquantes —explotació imperialista a través de les multinacionals, subdesenvolupament, misèria estructural, etc.—, l'autor proposa una nova posició teòrica en la qual —lluny de la utopia que suposa creure en uns pretesos valors màgics d'alliberament sorgits des de la pobresa— s'estableixin noves formes de cooperació menys ideològiques, però més humanistes, menys d'alternativa global però més d'acció puntual concreta, com a via per a superar l'ofensiva reaccionària que, sota la màscara del neoliberalisme desenfrenat, qüestiona l'existència del tercermundisme.

ECONOMIA

8. Lothar SCHUBERT. «PlusPunkt, assessoria econòmica». Publicat a «Netzwerk Rundbrief», núm. 33, Alemanya, 28 de juny 1986. Llengua original: alemany.
PlusPunkt és una experiència d'assessoria econòmica no convencional. L'article resumeix què pot aportar aquest assessorament a qui vulgui tirar endavant una idea. Aquest equip de quatre persones ha ajudat ja a realitzar diversos projectes: des d'un herbolari fins a una fusteria, des d'un grup de rock fins a una ràdio. Treballen conjuntament amb un despatx d'advocats i una assessoria fiscal per tal de poder solucionar qualsevol problema i garantir la viabilitat de l'empresa, i inclouen també un assessorament psico-social, per evitar conflictes que podrien ensorrar el projecte.

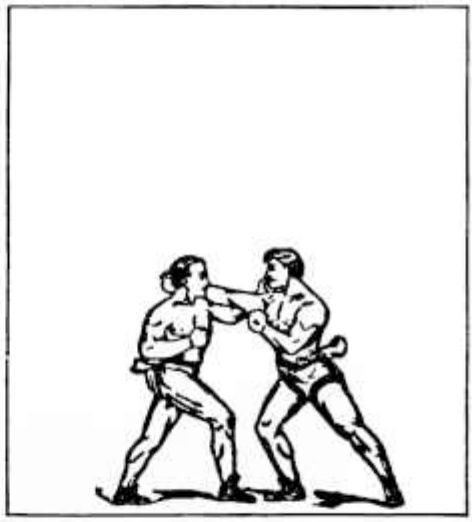

MOVIMENTS COOPERATIUS

13. Patrícia WASTIAU. *Tallers regionals: un esbós de balanç*. Publicat a «Alternatives Wallonnes», núm. 43. Bèlgica, 15 setembre 1986. Llengua original: francès.
Anàlisi d'una experiència belga recent —encetada el 1984 i acabada l'any 1986— d'elaboració d'iniciatives regionals per a la creació de llocs de treball estable destinats a grups poblacionals especialment conflictius —joves menors de vint-i-cinc anys i adults en atur perllongat majors de quaranta anys— amb una clara voluntat d'utilització de recursos, infrastructures, etc. ja existents o de baix cost econòmic. L'autora fa balanç del projecte teòric i de l'adequació a la realitat pràctica, amb els inconvenients i contradiccions a què s'ha vist sotmesa l'experiència, finançada pel Fons Social Europeu.

FIRAL

Aquesta secció substitueix les fitxes verdes que hem publicat en els dotze primers números de VIA FORA! Les fitxes, per la seva temàtica específica, interessaven molt o gens. Per als qui eren una eina útil, l'oferta era una mica pobra: setze fitxes l'any. Ara, amb aquesta nova secció volem resoldre el problema. Des d'aquí oferirem els següents materials:

- Arxiu d'experiències
- Documentació de tècniques concretes
- Partitures de gralles i altres instruments de música popular
- Referències de temàtiques que ens ajudin a viure altrament: cuina, natura, ecologia, etc.

Tota aquesta documentació la podreu trobar al Centre Permanent de Cultura Popular o bé ens la podeu demanar i us l'enviarem a canvi del preu de les fotocòpies i el franqueig.

Tots aquells que tingueu fitxes o documentació sobre el que hem anunciat més amunt, feu-nos-les arribar. Nosaltres ens comprometem a ordenar-ho dins del fitxer general i a oferir-ho a l'altra gent.

Comencem persentant-vos treballs de l'arxiu d'experiències, en el proper número ja inclourem els altres apartats. Pel que fa a les partitures de gralles i altres instruments de música popular, abans d'oferir-vos res concret, hem volgut explicar el que creiem que hauria de recollir aquest apartat.

Arxiu d'experiències, treballs sobre el Carnaval (festa 1 de març)

A.E. 19. *Carnaval 1982 Torelló*. Autor: Equip Gresca. Data: febrer 1982. Característiques: 16 planes, quartilletes, fotocopiat.
Contingut: programa, un cop d'ull, dades del C. 1979-8*-81. Pregó 1981.

A.E. 29. *Carnestoltes Terrassa*. Autor: Jaume Valls i Vila. Data: 1982, 28 planes fotocopiades.
Contingut: El sentit del carnestoltes, la seva procedència, del calendari, carnestoltes a Catalunya, a Terrassa. Cançons i balls, Literatura.

A.E. 31. *Festa de Carnaval*. Autor: Escola Can Sant Joan Montcada. Data: 1980. Característiques: 15 planes fotocopiades.
Contingut: Recull d'informació sobre el carnaval, la seva història, tradicions i actualitat, carnaval de Barcelona del 1848. Refranys i cançons relacionats amb la festa, fotografies sobre màscares.

A.E. 33. *Carnestoltes Ripollet*. Autor: Col·lectiu. Data: 1981. Fulletó imprès de 12 planes, quartilla.
Contingut: Resum del significat del carnestoltes, amb dibuixos, textos, auca de la manera de viure i fer el carnestoltes a Ripollet i al Vallès.
Exemple significatiu de com es pot editar i confeccionar un llibret de divulgació.

A.E. 40. *Carnestoltes Popular*. Autor: Consell Popular de Cultura Catalana de Cerdanyola del Vallès. Data: 1981. Fulletó fotocopiat.
Contingut: Divulgació de la festa, explicacions de caire general. Programes de les activitats.

PARTITURES DE GRALLES I ALTRES INSTRUMENTS POPULARS

Atès que moltes músiques es toquen d'oïda, d'haver-les sentit a d'altres grups, de gravacions, etc., i a causa d'un afany demostrat per diversos grups de voler ampliar el repertori, obrim una secció dedicada a les partitures.

Creiem que és interessant donar un cop d'ull a la partitura original en la línia d'esmenar els errors i vicis que fem, per tal de millorar-ne la qualitat sonora. En cas de no saber música, busquem algú que ens ajudi a desxifrar-la.

Estem recollint peces conegudes i tocades per tots, però volem continuar la recerca de partitures no tan tocades, inèdites, desconegudes... dins del que hi ha transcrit o publicat. Ens plaurà molt que ens ajudeu i volem rebre obres vostres o que hagueu recollit vosaltres, no només de gralla sinó també de flabiol, sac de gemecs, acordió...

Volem respectar el REPERTORI PROPI que cada grup es confecciona a partir de la seva inventiva o recerca per la comarca o a través d'altres fonts. Però aquelles que han esdevingut REPERTORI COMÚ, és el nostre desig posar-les a l'abast de tothom per tal que s'interpretin degudament. Dintre del repetori comú establim un REPERTORI BÀSIC pel qual hom s'inicia a tocar la gralla i un REPERTORI DE MAJOR DIFICULTAT.

Si la manca de repertori és mal comú de la major part de grups de cercaviles, cal recuperar antigues músique,s o bé inventar-les. I així tendirem a respectar, «per a tots els usos», balls de bastons, de bestiari, de ballets, etc. que encara es ballen en alguns pobles, i reservar-los per a la seva activitat i en el lloc on són. Ben sabut és, per exemple, que cada colla del món bastoner, té el repertori propi de ball del seu poble i que es reserva per aquest.

UN ARBRE PER CATALUNYA

Recolliu glans d'alzina o roure, pinyons o d'altres llavors i feu el planter.
L'hivern vinent, la Generalitat us recollirà els arbrets i podreu participar en la repoblació dels boscos de Catalunya.

Festa de l'Arbre

Generalitat de Catalunya
Acció Cívica

EDITORIAL

3 ...VIRESQUE ACQUÍRIT EUNDO 3

I...

5 QUI VOL UN INDEPENDENTISME PARLAMENTARI? Albert Abril 5

ALTRAMENT

6 LA SOLIDARITAT DEL CEC I EL PARALÍTIC. Raoelina Andriambololona 9
10 ELS MONS DE POBLES DIFERENTS (1). Keith Buchanan 12

REUS, PARÍS I LONDRES

13 UN PROJECTE COMÚ DE DINAMITZACIÓ 14

SOTA LA PLOMA

15 EL JO EN ATUR. Ronald Puppo 17

CADA TERRA FA SA GUERRA

18 FUNDACIÓ GUASCH. Joaquim Birulés 19
20 CENTRE DE CULTURA POPULAR. Equip Coordinador del C.C.P. 22

A LA INTEMPÈRIE

23 CONVERSA AMB CESC ALEXANDRI 25

RELLIGATS

26 LA INSOSTENIBLE LLEUGERESA DEL SER. Milan Kundera 26
27 LA DESINTEGRACIÓ D'ESPANYA. Josep Maria Batista i Roca 27

AMB PÈLS I SENYALS

FIRAL